

TECHNICKÁ UNIVERZITA V LIBERCI

FAKULTA PŘÍRODOVĚDNĚ-HUMANITNÍ A PEDAGOGICKÁ

Katedra sociálních studií a speciální pedagogiky

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(pro bakalářský studijní program)

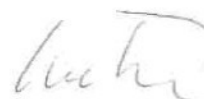
pro (kandidát): Kateřina Kapičková
adresa: Hvězdovská 267, 471 24 Mimoň
studijní obor (kombinace): Sociální pracovník
Název BP: **Závislost na sociálních dávkách**
Název BP v angličtině: **Dependence on Social Security Benefits**
Vedoucí práce: Mgr. Václava Tomická
Konzultant:
Termín odevzdání: 15. 4. 2010

Poznámka: Podmínky pro zadání práce jsou k nahlédnutí na katedrách. Katedry rovněž formulují podrobnosti zadání. Zásady pro zpracování BP jsou k dispozici ve dvou verzích (stručné, resp. metodické pokyny) na katedrách a na Děkanátě Fakulty přírodovědně-humanitní a pedagogické TU v Liberci.

V Liberci dne 20. 3. 2009

děkan

vedoucí katedry

Převzal (kandidát): KATEŘINA KAPIČKOVÁ

Datum: 18. 3. 2010

Podpis: A. Kapičková

Název BP: ZÁVISLOST NA SOCIÁLNÍCH DÁVKÁCH

Vedoucí práce: Mgr. Václava Tomická

Podpis: *Václav Tomická*

Cíl: Zmapovat příčiny dlouhodobé závislosti na sociálních dávkách

Požadavky:

- 1) Vymezení základních pojmů
- 2) Projektování průzkumu
- 3) Sběr dat
- 4) Interpretace dat
- 5) Formulace závěrů a návrhů opatření

Metody: Dotazování a analýza spisové dokumentace

Literatura: VÁGNEROVÁ, Marie. Psychopatologie pro pomáhající profese: Variabilita a patologie lidské psychiky. 3. vyd. Praha: Portál, 2002. 444 s. ISBN 80-7178-678-0.

KOPŘIVA, Karel. Lidský vztah jako součást profese. 4. vydání. Praha: Portál, 2000. ISBN 80-7178-429-X.

KREBS, Vojtěch. Sociální politika. 3. vyd. Praha: ASPI, 2005. 504 s. ISBN 80-7357-050-5

NAVRÁTIL, Pavel, a kol. Romové v české společnosti. 1. vydání. Praha: Portál, 2003. ISBN 80-7178-747-8

Zákon č. 110/2006 Sb., o životním a existenčním minimu, v platném znění

Zákon č. 111/2006 Sb., o hmotné nouzi, v platném znění

Technická univerzita v Liberci

FAKULTA PŘÍRODOVĚDNĚ-HUMANITNÍ A PEDAGOGICKÁ

Katedra: Sociálních studií a speciální pedagogiky

Studijní program: Sociální práce

**Studijní obor
(kombinace):** Sociální pracovník

**ZÁVISLOST NA SOCIÁLNÍCH DÁVKÁCH
DEPENDENCE ON SOCIAL SECURITY
BENEFITS**

Bakalářská práce: 09-FP-KSS-3019

Autor:

Kateřina KAPIČKOVÁ

Podpis:

Adresa:

Hvězdovská 267

471 24 Mimoň

Vedoucí práce: Mgr. Václava Tomická

Počet

stran	grafů	obrázků	tabulek	pramenů	příloh
67	19		1	24	3

V Liberci dne: 24.3.2010

Zadání BP

Prohlášení

Byla jsem seznámena s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, zejména § 60 – školní dílo.

Beru na vědomí, že Technická univerzita v Liberci (TUL) nezasahuje do mých autorských práv užitím mé bakalářské práce pro vnitřní potřebu TUL.

Užiji-li bakalářskou práci nebo poskytnu-li licenci k jejímu využití, jsem si vědom povinnosti informovat o této skutečnosti TUL; v tomto případě má TUL právo ode mne požadovat úhradu nákladů, které vynaložila na vytvoření díla, až do jejich skutečné výše.

Bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně s použitím uvedené literatury a na základě konzultací s vedoucím bakalářské práce a konzultantem.

V Liberci dne: 1.3.2010

Kateřina Kapičková

Poděkování

Chtěla bych touto cestou velmi poděkovat všem, kteří mi pomohli při přípravě a zpracování této bakalářské práce.

Především bych chtěla vyjádřit svůj dík vedoucí práce, paní Mgr. Václavě Tomické, za její náměty, cenné připomínky a rady, ale i za kritické připomínky.

Děkuji také své rodině, která mi byla během celého studia na vysoké škole velkou oporou a poskytla mi dostatečný prostor pro zpracovávání mé bakalářské práce.

Také děkuji svým kolegům a přátelům v zaměstnání, kteří mi během studia vyjadřovali podporu a dodávali sílu k překonávání studijních překážek.

Název bakalářské práce: Závislost na sociálních dávkách

Název bakalářské práce: Dependence on Social Security Benefits

Jméno a příjmení autora: Kateřina Kapičková

Akademický rok odevzdání bakalářské práce: 2009/2010

Vedoucí bakalářské práce: Mgr. Václava Tomická

Resumé:

Bakalářská práce se zabývala odkázaností na výplatě sociálních dávek, kterými společnost řeší nepříznivou sociální situaci příjemců a žadatelů o finanční podporu. Teoretická část práce přinesla přehled sociálních dávek, které jsou poskytovány státem a spadají tak do záchranné sociální sítě. Výrazně bylo poukázáno na velmi aktuální problém, který závislost na výplatě sociálních dávek s sebou přináší a tím je sociální vyloučení. Praktická část bakalářské práce si kladla za cíl potvrzení či vyvrácení předem stanovených předpokladů, především pak zmapování příčin závislosti na sociálních dávkách, tak jak je vidí sami příjemci sociálních dávek. K výzkumu bylo použito dotazníkového šetření a studia spisové dokumentace. Výzkumný vzorek představoval celkem 63 klientů sociálního odboru, zabývajících se výplatou dávek pomoci v hmotné nouzi. V závěru práce byla pak uvedena návrhová opatření, která kladou důraz na potřebu vzdělávání a zvyšování si kvalifikace.

Klíčová slova: hmotná nouze, dávky pomoci v hmotné nouzi, vybrané pojmy, státní sociální podpora, dávky státní sociální podpory, příjemci sociálních dávek, stanovení předpokladů, použité metody, průběh výzkumu, interpretace, shrnutí výsledků, návrhová opatření.

Summary:

Bachelor composition considered dependency on payment of social benefits as a solution of unfavourable social situation of recipients and applicants for financial subvention. Theoretical part of composition brought a survey of state guaranteed social benefits that belong to the rescue social net. Dependence on payment of social benefits brings a very actual problem pointed in the composition, which is social exclusion. The aim of the practical part of the composition was confirmation or negation of premises set in advance, most of all a chart of reasons for dependence on social benefits from the recipients' point of view.

A questionnaire investigation and a study of company records were used in the research. Experimental sample was represented by 63 clients of social department engaged in pay of benefits of assistance in material need. Suggestional disposals that lay stress on the need of education and elevating competences are pointed in the conclusion.

Keywords: material distress, social benefits, selected conceptions, state social support, benefits of state social support, recipients of social benefits, determination of presumption, used methods, process of investigation, interpretation, summary of results, suggestion disposals.

Zusammenfassung:

Die Bakalararbeit beschäftigt sich mit Abhängigkeit von Auszahlung der Sozialgaben, durch welche die Gesellschaft die ungünstige soziale Situation der Empfänger und Bewerber löst.

Der theoretische Abschnitt zeigt die Übersicht der Sozialgaben die der Staat auszahlt und die in das Sozialrettungsz gehören. Die Arbeit weist auf ein sehr aktuelles Problem hin usw. auf die Abhängigkeit Sozialgabenauszahlung und damit verbundene soziale Ausgliederung.

Der praktische Abschnitt hat das Ziel die Bestätigung oder Wiederlegung der zuvor festgelegten Thesen zu zeigen. Vor allem die Darstellung der Ursachen die zur Sozialgabenabhängigkeit führen, so wie das die einzelnen Sozialgabenempfänger sehen. Für die Forschung dienten Fragebögen und Studium der Schriftdokumentation, als Forschungsmuster dienten 63 Klienten der Sozialabteilung die sich mit Auszahlung der Sozialgaben bei materiellen Not beschäftigt. Ausbildung und Qualifikationserhöhung das sind im Abschluss der Arbeit erwähnten und hervorgehobenen Massnahmen.

Schlüsselwörter: Materielle Not, Hilfgaben bei materieller Not, ausgewählte Begriffe, staatliche soziale Unterstützung, Gaben der staatlichen Sozialunterstützung, Empfänger der Sozialgaben, Voraussetzungsfestlegung, verwendete Methoden, Forschungsverlauf, Interpretation, Ergebniszusammenfassung, Massnahmen

OBSAH

1 Úvod	8
2 Teoretické zpracování problému	9
2.1 Hmotná nouze	9
2.1.1 Dávky pomoci v hmotné nouzi	11
2.1.2 Vybrané pojmy související se zajištěním výplaty dávek pomoci v hmotné nouzi	16
2.2 Státní sociální podpora	24
2.2.1 Dávky státní sociální podpory	24
2.2.1.1 Dávky závislé na příjmu – testované	25
2.2.1.2 Dávky nezávislé na příjmu - netestované	26
2.3 Vývoj státní sociální politiky	34
2.4 Příjemci sociálních dávek	36
3 Praktická část	41
3.1 Cíl praktické části	41
3.1.1 Stanovení předpokladů	41
3.2 Použité metody	42
3.3. Popis zkoumaného vzorku	42
3.4 Průběh výzkumu, interpretace a výsledky	44
3.4 Shrnutí výsledků praktické části a významná zjištění	55
4 Závěr	61
5 Návrhová opatření	62
6 Použitá literatura	64
7 Seznam příloh	67

1 Úvod

Naši předkové věřili, že lidé v budoucnosti budou lepší. Tím mýlí nás

Gabriel Laub

Pracuji jako sociální referent Městského úřadu v Mimoni. V červnu 2009 jsem se vrátila po tříleté rodičovské dovolené. Na pozici sociálního referenta MěÚ Mimoň jsem nastoupila v roce 2003, kdy se sociální dávky vyplácely na základě zákonů o sociální potřebnosti, č. 482/1991 Sb., zákona č. 463/1991 Sb., o životním minimu, vyhlášky č. 182/1991 Sb., kterou se prováděl zákon o sociálním zabezpečení a působnostní zákon č. 114/1988 Sb., o působnosti orgánů v sociálním zabezpečení. Návrat po mateřské dovolené byl tedy pro mne velkým zlomem, musela jsem se učit mnohému novému, protože v mezidobí byl přijat zákon o pomoci v hmotné nouzi, který je nyní stěžejním zákonem, který ovlivňuje výplatu dávek pomoci v hmotné nouzi a nejen on.

Cílem bakalářské práce, jak již název napovídá, je zmapování vybraných příčin odkázanosti na výplati sociálních dávek. Toto téma bylo vybráno proto, že hmotná nouze a s ní jdoucí hrozba sociálního vyloučení je v současné době velmi aktuální sociální tematika. Rok 2010 byl totiž vyhlášen rokem boje proti chudobě a sociálnímu vyloučení. Evropská komise na kampaň vyčlenila celkem 17 milionů eur a akce se týká celé Evropy. Tedy i Evropská unie vnímá kroky proti chudobě a sociálnímu vyloučení jako jednu z hlavních priorit. Průzkumy EU dokonce prokázaly, že každé desáté dítě žije v chudobě. V lednu 2010 se tedy i Česká republika připojila především k informační a osvětové kampani, která bude podpořena různorodými projekty. Velice zajímavé články k tomuto tématu jsou publikovány v internetové podobě časopisu Sociální revue. Internetový občasník Sociální revue přinesl dne 13.2.2010 informaci o tom, že Agentura pro sociální začleňování bude působit v dalších deseti městech, je tedy zřejmé, že stát nebere hrozbu procesu sociálního vyloučení na lehkou váhu.

Rok 2009 byl nejen pro Českou republiku rokem hospodářské krize, v jejímž důsledku došlo k masivnímu snižování počtu pracovních míst. Nezaměstnaní pak často žádají o sociální dávky, v důsledku neschopnosti placení předešlých závazků, hypoték a půjček, dostávají se do stále hlubší sociální pasti. Dávky hmotné nouze jsou leckdy jediným příjmem čerstvě nezaměstnaného člověka.

V teoretické části je přiblížena problematika sociálních dávek, které jsou státem vypláceny a to ať už dávky státní sociální podpory, tak především pak dávky pomoci v hmotné nouzi. Cílem je i popis klienta, příjemce sociálních dávek. Praktická část bakalářské práce je pak zaměřena na zpracování dotazníkového šetření, jehož cílem bylo potvrzení či vyvrácení předpokladů, které jsou v úvodu praktické části vytyčeny.

2 Teoretické zpracování problému

2.1 Hmotná nouze

V roce 2007 došlo k podstatným změnám v systému sociální péče, který do ledna 2007 vycházel především ze zákona č. 100/1988 Sb., o sociálním zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů. Sociální péče byla do té doby rozdělena na systém dávek sociální péče a systém služeb sociální péče. Dávky pak byly určeny občanům společensky nepřízpůsobivým, rodinám s dětmi, starým občanům a občanům zdravotně postiženým, také však těm, kteří potřebují zvláštní pomoc. Do té doby se postupovalo především podle zákonů č. 114/1988 Sb., o působnosti orgánů v sociálním zabezpečení, dále pak zákona č. 461/1991 Sb., o životním minimu, zákona o sociální potřebnosti, č. 482/1991 Sb. a také prováděcí vyhlášky č. 182/1991 Sb., kterou se prováděl zákon o sociálním zabezpečení, uvedený výše.

Zákon o sociální potřebnosti neřešil poskytování dávek komplexně, obsahoval jen ustanovení o podmínkách nároku na dávky sociální potřebnosti a stanovení jejich výše, jinak se pro tyto dávky nadále používala ustanovení zákona o sociálním zabezpečení upravující obecně poskytování dávek sociální péče a ustanovení zákona o působnosti orgánů ČR v sociálním zabezpečení pro

stanovení působnosti u těchto dávek. Aniž to bylo v předpisech výslovně stanoveno, vycházelo se z toho, že jde rovněž o dávky sociální péče, a proto platí i v tomto systému. Průlom v dosavadním systému sociální péče znamená přijetí jednak zákona č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů, který nahrazuje nejen zákon o sociální potřebnosti, ale transformovaly se do něj též některé dávky sociální péče z vyhlášky č. 182/1991 Sb., a jednak zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, který obsahuje novou právní úpravu sociálních služeb, včetně nové dávky – příspěvku na péči, který nahrazuje zvýšení důchodu pro bezmocnost a příspěvek při péči o osobou blízkou. Současně s uvedenými zákony nabývá účinnosti též zákon č. 110/2006 Sb., o životním a existenčním minimu, který je využíván v systému dávek pomoc v hmotné nouzi nejen z hlediska částek životního minima, ale kromě drobných odchylek též ve stanovení okruhu osob, které jsou při zkoumání příjmové situace společně posuzovány, a v okruhu započitatelných příjmů. Tak jako dosavadní i nová právní úprava nemá stanoven vlastní systém řízení o dávkách a tak využívá správní řád a stanovuje pouze určité odchylky.

Nová právní úprava obsažená v zákoně o pomoci v hmotné nouzi klade větší důraz na sociální práci s osobami, jejichž základní životní potřeby nejsou zajištěny s cílem pomoci jim řešit nejen nedostatek finančních prostředků, ale především odstranit důvody nepříznivé sociální situace aktivizací postižených osob. U osob v produktivním věku bez vážných zdravotních problémů jde především o zapojení těchto osob do výdělečné činnosti, popřípadě o zvýšení jejich pracovní aktivity. Zákon v tomto směru obsahuje účinné nástroje k tomu, aby se „vyplatilo“ pracovat. Zákon však řeší i další nepříznivé životní situace. Problémy přitom mohou být již v samotném vyčlenění některých osob ze společnosti (osoby drogově závislé, propuštěné z výkonu trestu odnětí svobody apod.), a tak první kroky pomoci směřují zpravidla k získání osobních dokladů, zajištění bydlení apod. Zákon řeší též způsob pomoci osobám po živelních pohromách, které se ve stavu hmotné nouze ocitají v důsledku náhlé události

nebo například o pomoc v situaci náhlých nezbytných jednorázových nákladů v rodině, která nemůže vlastními silami takové náklady uhradit.¹

2.1.1 Dávky pomoci v hmotné nouzi

Stav hmotné nouze je v podstatě stav, kdy jednotlivec či rodina nemá dostatečné příjmy a také celkové majetkové poměry neumožňují uspokojení základních životních potřeb, které jsou pro společnost přijatelné. Zákonem pomoci v hmotné nouzi dochází k řešení problémů se zajištěním základní obživy, bydlení a některých mimořádných událostí.

Zákonem vymezené dávky, o kterých rozhodují a vyplácejí je pověřené obecní úřady a které řeší pomoc v hmotné nouzi jsou:

- 1. příspěvek na živobytí,*
- 2. doplatek na bydlení,*
- 3. mimořádná okamžitá pomoc.*

➤ Příspěvek na živobytí

Nedostatečná, či nulová příjmová situace občana je řešena, v rámci zákona, především příspěvkem na živobytí. Podmínkou ovšem je, že ve stavu hmotné nouze se nacházejí i společně posuzované osoby. Při hodnocení žádosti o příspěvek na živobytí se zabýváme příjmy žadatele a všech společně posuzovaných osob a myšlenkou zákona je především zvýhodnění osob, které pracují a které přijmou i méně placenou práci, tak aby byly v lepší pozici, než osoby, které se dlouhodobě práci vyhýbají. Rozhodným obdobím, za který se zjišťuje příjem, je období tří kalendářních měsíců, které předcházejí měsíci, v něm klient uplatnil svou žádost. Je však pamatováno na případy, kdy dojde k výraznému snížení příjmů v měsíci podání žádosti a lze tak přihlédnout k tzv. podstatnému poklesu. Rozhodně se v řízení o přiznání příspěvku na živobytí zohledňují odůvodněné náklady bydlení. Započítává se do nich nájemné, pravidelné úhrady za služby spojené s užíváním bytu, či domu. Ovšem nejen

¹ BŘESKÁ, Naděžda, VRÁNOVÁ, Lucie. *Dávky pomoci v hmotné nouzi a dávky sociální péče pro zdravotně postižené občany*. Olomouc: ANAG, 2008. s 13 až 15

příjem osoby je podstatný pro výpočet dávky pomoci v hmotné nouzi. Bere se ohled i na to, zda se žadatel a osoby společně posuzované snaží zvýšit příjem vlastním přičiněním, tj. zvýšení si příjmu vlastní prací, zvýšení si příjmu prodejem či využitím majetku a zvýšení příjmu řádným uplatněním pohledávek a nároků. Toto se přitom nezkoumá u nezaopatřeného dítěte, občana staršího 68 let, rodiče na rodičovské dovolené či v dalších odůvodněných případech.

- Je základní dávkou pomoci v hmotné nouzi, která pomáhá osobě či rodině při nedostatečném příjmu.
- Nárok na příspěvek na živobytí vzniká osobě či rodině, pokud po odečtení přiměřených nákladů na bydlení nedosahuje příjem této osoby či rodiny částky živobytí.
- Částka živobytí je stanovena pro každou osobu individuálně, a to na základě hodnocení její snahy a možností. Pro stanovení živobytí rodiny se jednotlivé částky živobytí osob sčítají. Částka živobytí se odvíjí od částek životního a existenčního minima.
- Částka živobytí u osoby, která dluží na výživném pro nezletilé dítě částku vyšší než trojnásobek stanovené měsíční splátky nebo která nepředloží na výzvu individuální akční plán vypracovaný úřadem práce, činí částku existenčního minima.
- Částka živobytí u osoby, která pobírá příspěvek na živobytí déle jak 6 měsíců, činí částku existenčního minima. Toto neplatí u osoby, u které se nezkoumá možnost zvýšit si příjem vlastní prací, osoby pobírající podporu v nezaměstnanosti nebo podporu při rekvalifikaci, osoby, která má příjem z výdělečné činnosti a osoby, která vykonává veřejnou službu v rozsahu alespoň 20 hodin v kalendářním měsíci.
- Je specifikována a rozšířena forma vyplácení příspěvku na živobytí, a to prostřednictvím poukázky a elektronického platebního prostředku.²

Nárok na dávku pomoci v hmotné nouzi, příspěvek na živobytí, vzniká žadateli dnem splnění podmínek stanovených pro tento příspěvek. Příspěvek

---

² MPSV, Pomoc v hmotné nouzi. Praha: 2009, dostupné na WWW <http://www.mpsv.cz/cs/5#djp>. (8.9.2009)

však náleží nejčastěji od prvního dne v měsíci, v němž došlo k zahájení správního řízení o přiznání dávky. Přílohou č. 1 je žádost o příspěvek na živobytí.

➤ **Doplatek na bydlení**

Doplatek na bydlení je dávkou pomoci v hmotné nouzi, která pomáhá řešit nedostatečný příjem v závislosti na úhradě nákladů na bydlení. Doplatek na bydlení lze přiznat jen osobě v hmotné nouzi, které po úhradě nákladů domácnosti spojených s bydlením, nevystačí k živobytí. Okruh společně posuzovaných osob je shodný s příspěvkem na bydlení, který je poskytován v rámci dávek státní sociální podpory. Dávka je přitom poskytována nájemci, či osobě, která je vlastníkem bytu. Výše doplatku na bydlení je stanovena tak, aby po zaplacení všech odůvodněných nákladů na bydlení (tj. nájmu, služeb s bydlením spojených a nákladů za dodávky energií) zůstala žadateli, či osobám společně posuzovaným, částka na živobytí.

V případech hodných zřetele lze poskytnout doplatek na bydlení i žadateli, který užívá jinou než vlastnickou formu bydlení. Podstatnou podmínkou pro přiznání dávky doplatku na bydlení je ovšem pobírání dávky státní sociální podpory, příspěvku na bydlení. Dávka, na kterou vznikl nárok, je osobě poskytována ode dne, kdy splnila veškeré potřebné podmínky. Doplatek se přitom vyplácí měsíčně, po uplynutí měsíce, za který dávka náleží. Žádost o doplatek na bydlení je přílohou č. 2.

➤ **Mimořádná okamžitá pomoc**

Je poskytována osobám, které se ocitnou v situacích, které je nutno bezodkladně řešit. Zákon stanoví pět takových situací:

- Nejsou plněny podmínky hmotné nouze, ale v případě neposkytnutí pomoci osobě hrozí vážná újma na zdraví. Dávku lze poskytnout v částce, která doplní příjem osoby do výše existenčního minima (v případě nezaopatřeného dítěte do životního minima).
- Postižení vážnou mimořádnou událostí (živelní pohroma, větrná pohroma, ekologická havárie, požár apod.) Dávku lze poskytnout až do výše 15násobku částky životního minima jednotlivce, tj. až do výše 46 890 Kč.
- Nedostatek prostředků k úhradě jednorázového výdaje spojeného např. se zaplacením poplatku za vystavení duplikátů osobních dokladů nebo v případě ztráty peněžních prostředků. Dávku lze poskytnout až do výše tohoto jednorázového výdaje.
- Nedostatek prostředků k nákupu nebo opravě předmětů dlouhodobé potřeby nebo k uhrazení odůvodněných nákladů vznikajících v souvislosti se vzděláním nebo se zájmovou činností nezaopatřených dětí. Dávku lze poskytnout až do výše těchto výdajů, maximálně však v průběhu kalendářního roku do výše 10násobku částky životního minima jednotlivce, tj. až do částky 31 260 Kč.
- Ohrožení sociálním vyloučením. Jde např. o situace osob vracejících se z vězení, z dětského domova a z pěstounské péče po dosažení zletilosti nebo po ukončení léčby chorobných závislostí. Dávku lze poskytnout až do výše 1000 Kč. V průběhu roku může být poskytnuta opakovaně, součet však nesmí překročit 4násobek částky životního minima jednotlivce, tj. maximálně částku 12 504 Kč.³

---

³ MPSV, Pomoc v hmotné nouzi. Praha: 2009, dostupné na WWW <http://www.mpsv.cz/cs/5#djp>, (8.9.2009)

❖ **Zajištění výplaty dávek pomoci v hmotné nouzi**

O dávky pomoci v hmotné nouzi mohou občané žádat na příslušných pověřených obecních úřadech. Řízení je zahájeno na základě podání žádosti klienta, která je podána na předepsaném tiskopise, který je volně přístupný na internetu, především pak ale na úřadovnách příslušných odborů sociálních věcí.

Městský úřad v Mimoně, kde pracuji na Odboru sociálních věcí, má v rámci výkonu státní správy na starost žadatele bydlící v obcích: Brniště, Dubnice, Hamr na Jezeře, Mimoň, Noviny pod Ralskem, Pertoltice pod Ralskem, Ralsko (Boreček, Hradčany, Hvězdov, Kuřívody, Ploužnice), Stráž pod Ralskem, Velký Valtinov.

Na zdejším sociálním odboru pracují tři pracovnice zabývající se hmotnou nouzí. Přijímáme žádosti klienta, vedeme správní řízení, vydáváme rozhodnutí či oznámení o dávkách. Provádíme sociální šetření v domácnostech žadatelů, abychom ověřily sociální podmínky a majetkové poměry. Velmi úzce spolupracujeme s pracovníky sociálně-právní ochrany, s Policií ČR, s lékaři, se školami.

V současné době vedeme každá agendu okolo šedesáti klientů.

❖ **Financování dávek pomoci v hmotné nouzi**

Financování a náklady spojené s výplatou dávek pomoci v hmotné nouzi je hrazeno ze státního rozpočtu, z finančních prostředků, které jsou poskytovány obcím, jež výplatu dávek pomoci v hmotné nouzi zajišťují, formou dotačního řízení, na základě přesně stanovených pravidel.

❖ **System pomoci v hmotné nouzi**

Zákon č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, upravuje poskytování pomoci k zajištění základních životních podmínek fyzickým osobám, které se nacházejí v hmotné nouzi, prostřednictvím dávek pomoci v hmotné nouzi. Poskytnutí pomoci ze systému dávek hmotné nouze vždy předchází posouzení konkrétní situace osoby podle dále stanovených podmínek pro poskytnutí jednotlivých dávek. Právní úprava navazuje na čl. 30 Listiny základních práv a svobod, který zaručuje každému, kdo je v hmotné nouzi, právo na takovou pomoc, která je nezbytná k zajištění základních životních podmínek.⁴

Jedinec, který se nachází v nedostatečné příjmové situaci má nárok na poradenství, které mu pomůže předejít problémům, jež přináší hmotná nouze, případně pomůže při řešení problémů samých. Toto sice není upraveno v zákoně č. 111/2006 Sb., ovšem obce, které poskytují pomoc v hmotné nouzi, jsou ze zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, povinny toto poradenství poskytovat a zajistit pro něj vhodné podmínky. Nejedná se tedy pouze o tzv. dávkářskou práci, ale především o práci sociální, která však, dle mého názoru, v poslední době přechází do ústraní a do popředí se dle pozice sociálního pracovníka jako úředníka.

2.1.2 Vybrané pojmy související se zajištěním výplaty dávek pomoci v hmotné nouzi

Je zcela namístě zmínit některé důležité pojmy, které nás, sociální pracovníky, při zpracování žádostí o sociální dávky a příspěvky denně provází. Tak tedy alespoň některé z nich:

---

⁴ BŘESKÁ, Naděžda, VRÁNOVÁ, Lucie. *Dávky pomoci v hmotné nouzi a dávky sociální péče pro zdravotně postižené občany*. Olomouc: ANAG, 2008. s 18

➤ **Nezaměstnanost**

Nezaměstnaný člověk je bez stálého a placeného zaměstnání, je evidován na úřadu práce. To znamená především to, že chce a může pracovat.

Ztráta zaměstnání vyvolává nejen psychické a somatické reakce jedince, který se musí se svou novou situací vyrovnat, ale i sociální reakce – změny v postojích, jaké k nezaměstnanému zaujímá společnost, v níž žije. Nezaměstnaný člověk se leckdy chová jinak, než v době, kdy měl určitou profesní roli. Změnila se jeho motivace, jeho aspirační úroveň i vůle. Člověk se vzdává a už o nic neusiluje. Časová struktura dne a její prožívání jsou obvykle určena zaměstnáním. Pokud je člověk ztratil, rozpadá se jeho každodenní stereotyp. Volný čas postupně pozbývá svou hodnotu, nezaměstnaný se začíná nudit a čas mu plyne mnohem pomaleji. Chybí mu kontakty s lidmi, podněty ke smysluplné činnosti a upadá do pasivity, stává se apatickým. Změny v prožívání času jsou považovány za nepříjemné, až stresující.⁵

K 31. lednu 2010 bylo bez práce 574 226 lidí. To je o 35 090 více než ke konci prosince 2009, meziročně nezaměstnaných přibýlo 176 165. Vyplývá to z údajů úřadů práce. Míra registrované nezaměstnanosti dosáhla 9,8 %.⁶

➤ **Sociální šetření**

Zákon č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, upravuje i postup zaměstnanců orgánů pomoci v hmotné nouzi, tedy sociálních pracovníků, či sociálních referentů, při provádění sociálního šetření v domácnosti osob, které žádají o dávku pomoci v hmotné nouzi. Sociální šetření lze provádět pouze s výslovným souhlasem dotčených osob, po předložení průkazu zaměstnance, který má oprávnění sociální šetření provádět. Pokud však žadatel odmítne souhlas se sociálním šetřením v jeho domácnosti a neumožní sociálnímu pracovníku vstup do domácnosti, nemá tak orgán pomoci v hmotné nouzi

---

⁵ VÁGNEROVÁ, Marie. *Psychopatologie pro pomáhající profese*. 3.vyd. Praha: 2004. ISBN 80-7178-802-3, str. 398 až 404

⁶ MPSV. Míra nezaměstnanosti, Praha: 2010, dostupné na WWW <http://www.mpsv.cz/cs/8249> , (12.2.2010)

dostatek informací potřebných k vydání rozhodnutí a tudíž lze žádost o dávku zamítnout.

➤ **Sociální vyloučení**

O sociálním vyloučení hovoříme tehdy, pokud má občan horší, či minimální přístup ke službám a institucím, které mu mohou nabídnout pomoc. Tito lidé bývají často odloučeni od kontaktů s jinými lidmi, než se sociálně vyloučenými, k čemuž vedlo nahromadění celé řady problémů, které člověka dostaly do svízelné situace, do životní krize. Tyto problémy jsou rázu zdravotního, problémy s nemocí, problémy s bydlením, s financemi, s výchovou dětí, ...

K sociálnímu vyloučení vede dlouhodobá nezaměstnanost, potažmo závislost na sociálních dávkách, špatné vzdělání, nízká kvalifikace, neznalost právního systému, diskriminace na trhu práce, kriminální prostředí, dluhy, neschopnost hospodaření s penězi, ale i spousta dalších důvodů, ...

Sociální vyloučení vidím jako hlavní důsledek dlouhodobého pobírání sociálních dávek.

V listopadu 2009 jsem se zúčastnila zajímavé konference na téma sociálního vyloučení. Byla vedena pod záštitou Agentury pro sociální začleňování, jejíž vize a plány mne zaujaly, ovšem dovoluji si tvrdit, že pracovníky agentury čeká nelehká práce na velmi dlouhou dobu. Výsledky předsevzetí budou, možná, viditelné až v době za několik desítek let.

➤ **Agentura pro sociální začleňování**

Agentura je nástrojem Vlády ČR k zajištění podpory obcím v procesu sociálního začleňování. Agentura pro sociální začleňování podporuje obce a města, aby mohly plnit svoji funkci - zajišťovat či pomáhat zajistit všem občanům rovný přístup ke vzdělávání, bydlení, zdravotní péči, zaměstnání, sociálním službám a bezpečí. Agentura podporuje taková opatření, která pomohou samosprávám v procesu sociální integrace obyvatel ohrožených sociálním vyloučením a v rozvoji sociálně vyloučených lokalit v kontextu a zájmu celé obce/města a všech jejích občanů. Posláním Agentury je propojovat subjekty na místní úrovni tak, aby spolupracovaly při sociálním začleňování. Agentura podporuje nadresortní přístup a propojování působení veřejné správy a neziskového sektoru.

Agentura pomáhá obcím a místním subjektům zejména v těchto oblastech:

- v zajištění služeb na podporu vzdělání, podporu zaměstnanosti, sociálních služeb a sociálního bydlení, a zajištění infrastruktury pro tyto služby,
- v čerpání prostředků z evropských strukturálních fondů, státního rozpočtu, krajských dotačních programů a dalších zdrojů,
- v komunikaci s ústředními orgány státní správy, zejména resorty, které mají sociální začleňování v gesci; z podnětů při práci v lokalitách Agentura formuluje návrhy v oblasti legislativy, dotačních titulů, sociálních politik, apod.⁷

Zabezpečení lidsky důstojné životní úrovně snižováním chudoby bylo vždy v Evropě v centru pozornosti. V minulosti byly dokonce stanoveny hypotézy o snižování chudoby a příjmové nerovnosti v důsledku růstu ekonomické úrovně, které se však nepotvrdily. Rozsah chudoby není v České republice velký a to i přesto, že v průběhu 90.let příjmová nerovnost vzrostla.

---

⁷ AGENTURA PRO SOCIÁLNÍ ZAČLEŇOVÁNÍ, Praha: 2009, dostupné na WWW <http://www.socialni-zaclenovani.cz/>

Absolutní hranicí chudoby, která je používána v české sociální praxi, se stalo v roce 1991 životní minimum.⁸

Magdaléna Kotýnková, autorka příspěvku k tématu zmírňování chudoby a sociálního vyloučení, vydaného ve sborníku Kvalita života, prezentuje zajímavé poznatky k sociálnímu vyloučení.

Sociální vyloučení odráží přístup jednotlivců anebo celých skupin obyvatelstva k základním zdrojům společnosti, které umožňují účast lidí na životě společnosti. Mezi nejdůležitější zdroje společnosti patří trh práce, vzdělání, bydlení, zdravotní péče a sociální ochrana. Nejzávažnějším problémem, který je sledován v kontextu sociálního vylučování, je nerovný přístup znevýhodněných skupin obyvatelstva k zaměstnání, který je důsledkem růstu nezaměstnanosti a z toho zvláště nezaměstnanosti dlouhodobé. Kromě příslušníků romského etnika a osob se zdravotním postižením, mají limitovaný přístup na trh práce také lidé starších věkových ročníků – nad 55 let, mládež a matky s malými dětmi. Všechny tyto skupiny jsou vytlačovány ze zaměstnání a tím také ze života společnosti a dostávají se na její okraj. Nepříznivý vývoj nezaměstnanosti byl také jednou z příčin extrémního sociálního vyloučení, kterým je bezdomovectví.⁹

➤ **Sociální péče**

Vyplývá ze společenské solidarity a spočívá v redistribuci prostředků a služeb ve společenském prostoru. Jejich cílem je všestranný rozvoj jednotlivce. Podle platné legislativy spadá do oblasti sociální péče poskytování peněžitých a věcných dávek, výchovná a poradenská péče, sociálně-právní ochrana, ústavní péče, pečovatelská služba, pracovní rehabilitace, stravování, kulturní a rekreační péče, mimořádné výhody pro některé skupiny obyvatel, těžce

---

⁸ HNILICOVÁ, Helena, *Kvalita života, sborník příspěvků z konference*, Kostelec nad Černými lesy, 2004. ISBN: 80-86625-20-6, str. 35

⁹ HNILICOVÁ, Helena, *Kvalita života, sborník příspěvků z konference*, Kostelec nad Černými lesy, 2004. ISBN: 80-86625-20-6, str. 37až 39

zdravotně postižení a bezúročné půjčky. Odborná sociální práce je součástí systému sociální péče.¹⁰

➤ **Sociální poradenství**

Základní sociální poradenství poskytuje informace o postupech vyplývajících z předpisů o důchodovém a nemocenském pojištění, státní sociální podpoře, sociální pomoci, zaměstnanosti a sociálně-právní ochraně. Zprostředkovává osobám v obtížné sociální situaci informace o formách sociální pomoci dostupných v určité lokalitě. Odborné sociální poradenství je specializovaná odborná činnost zaměřená na zjištění rozsahu a charakteru obtížné sociální situace, zjištění příčin jejího vzniku, poskytnutí informací o možnostech řešení a usměrnění osoby při volbě a uplatňování forem sociální pomoci.¹¹

Sociální poradenství se podle materiálu Socioklubu (1997) dělí na dva typy: základní a odborné. Oba typy pomoci poskytují státní i nestátní subjekty sociální pomoci.

Sociální poradenství poskytuje informace o nárocích, službách a možnostech, které mohou vyřešit nebo zmírnit obtížnou situaci člověka. Poskytované informace vyplývají ze systému sociální ochrany občana, k němuž patří pojištění, podpora, pomoc, nebo ze systému, který zajišťuje zaměstnanost. Cílem rozvinutého sociálního poradenství je poskytovat informace co nejbližší bydlišti nebo pracovišti, příp. zařízení, v němž se člověk nachází. Součástí základního poradenství je i zprostředkování další potřebné odborné pomoci.

Odborné sociální poradenství poskytuje přímou pomoc lidem při řešení jejich sociálních problémů. Jde zejména o problémy v manželském nebo

---

¹⁰ MATOUŠEK, Oldřich. *Slovník sociální práce*. 1. vydání. Praha: Portál, 2003. ISBN 80-7178-549-0, str. 210

¹¹ MATOUŠEK, Oldřich. *Slovník sociální práce*. 1. vydání. Praha: Portál, 2003. ISBN 80-7178-549-0, str. 212

mezigeneračním soužití, v péči o děti, starší a zdravotně postižené osob o osoby propuštěné z výkonu trestu.¹²

➤ **Veřejná služba**

Od 1. ledna 2009 platí novela zákona č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, která přinesla řadu změn. Zjednodušeně řečeno také to, že lidé, kteří jsou dlouhodobě nezaměstnaní a pobírají dávku pomoci v hmotné nouzi „příspěvek na živobytí“ déle než půl roku, mají po uplynutí uvedených šesti měsíců nárok na tzv. existenční minimum, tj. 2 020 Kč.

Pokud si lidé v hmotné nouzi chtějí zachovat stejnou výši příspěvku na živobytí, musí mít příjem z výdělečné činnosti (např. z krátkodobého zaměstnání, veřejně prospěšných prací aj.) nebo vykonat veřejnou či dobrovolnickou službu v délce alespoň 20 hodin za měsíc. Za to mají nárok na více peněz, v rozmezí od 2 020 Kč (existenční minimum) do 3 126 Kč (životní minimum). Výše příspěvku na živobytí závisí na konkrétní situaci osoby v hmotné nouzi.

Veřejnou službou se myslí činnosti, které jsou prospěšné obci. Jedná se například o zlepšování životního prostředí v obci, udržování čistoty ulic a jiných veřejných prostranství, pomoc v oblasti kulturního rozvoje nebo sociální péče. Veřejná služba se vykonává na základě písemné smlouvy uzavřené s obcí. Obec je rovněž povinna uzavřít pojistnou smlouvu kryjící odpovědnost za škodu na majetku nebo na zdraví, kterou osoba vykonávající veřejnou službu způsobí nebo jí bude způsobena. Za výkon veřejné služby nenáleží odměna.¹³

I naše město se přidalo k organizátorům veřejné služby. Od měsíce srpna zřídilo 10 míst pro zájemce o veřejnou službu. Pokud mám správné informace, k prosinci 2009 je obsazeno pouze 7 míst. Já spravuji oblast Stráže pod Ralskem, a mými klienty, příjemci dávek sociální péče, jsou občané převážně z tohoto města a okolí. I zdejší město zřídilo institut veřejné služby a mohu jej

---

¹² MATOUŠEK, Oldřich. *Metody a řízení sociální práce*. Praha:2003, s. 84

¹³ MPSV, Jak si zachovat stejnou výši příspěvku na živobytí. Praha: 2009, dostupné na WWW <http://www.vlada.cz/cz/media-centrum/aktualne/mpsv:-jak-si-zachovat-stejnou-vysi-prispevku-na-zivobyti-60458/> (1. 12. 2009)

hodnotit za velmi úspěšný a většina mých klientů, jejichž dávka by byla ovlivněna z důvodu nevykonávání veřejné služby, směrem dolů, v rámci veřejné služby pracuje. Jejich náplní práce jsou povětšinou úpravy komunikací, údržba veřejné zeleně, běžný úklid města. Většina klientů využívá možnosti zvýšení si sociální dávky a odpracovává rovnou 30 hodin v daném měsíci, ve prospěch svého města.

➤ **Integrace**

Snaha o začleňování sociálně nebo zdravotně znevýhodněných lidí do společnosti, včetně pracovního začlenění. Je to široce uznávaný ideál novodobé sociální práce – opak sociálního vylučování, s nímž se hendikepovaní setkávali a dosud často setkávají.¹⁴

---

¹⁴ MATOUŠEK, Oldřich. *Slovník sociální práce*. 1. vydání. Praha: Portál, 2003. ISBN 80-7178-549-0, str. 86

2.2 Státní sociální podpora

System státní sociální podpory byl zaveden **zákonem č. 117/1995 Sb.**, který nabyl účinnosti v plném rozsahu dnem 1.1.1996.

Státní sociální podpora je sociální systém, z něhož se poskytují státní sociální dávky určené především pro děti nebo rodiny s dětmi a v některých dalších sociálních situacích. Stát se podílí na krytí nákladů na výživu a ostatní základní osobní potřeby dětí a rodiny a poskytuje ji i při některých dalších sociálních situacích. Vzhledem k tomu, že se jedná o státní sociální systém, hradí náklady na státní sociální podporu v celém rozsahu stát. To znamená, že stát hradí nejen náklady na dávky samotné, ale i náklady vznikající s řízením o tyto dávky.¹⁵

Náklady vznikající s řízením o dávky státní sociální podpory představují náklady na zabezpečení chodu institucí, které zprostředkovávají sociální pomoc, nejedná se jen o náklady na mzdy, zabezpečení a provoz budov, ale i náklady na, mimo jiné, korespondenci. Domnívám se, že zasíláním každého oznámení či rozhodnutí doporučenou poštou musí obnášet nemalé výdaje, vše je zřejmě ale způsobeno tím, že i řízení o dávkách SSP se řídí zákonem č. 500/2004 Sb., správním řádem.

2.2.1 Dávky státní sociální podpory

Státní sociální podporu tvoří sedm dávek, přičemž dávky pěstounské péče zahrnují čtyři dávky. Dávky státní sociální podpory se dělí na dvě skupiny a to na dávky poskytované v závislosti na výši příjmu v rodině, tzv. **testované dávky**, a na dávky ostatní, u nichž se výše příjmu v rodině nezjišťuje, tzv. **dávky netestované**. Dávkami testovanými jsou přídavek na dítě, sociální příplatek a příspěvek na bydlení. Mezi ostatní dávky, kde nárok není závislý na

---

¹⁵ BŘESKÁ, Naděžda, BURDOVÁ, Eva, VRÁNOVÁ, Lucie. *Státní sociální podpora s komentářem a příklady*. Jihlava: ANAG, 2008. s. 15.

výši příjmu v rodině, patří rodičovský příspěvek, dávky péstounské péče, porodné a pohřebné.¹⁶

2.2.1.1 Dávky závislé na příjmu – testované

➤ **Přídavek na dítě**

Přídavek na dítě je základní dlouhodobou dávkou poskytovanou rodinám s dětmi. Nárok mají rodiny s příjmem **do 2,4násobku životního minima**. Přídavek na dítě je poskytován ve třech výších podle věku dítěte.¹⁷

- do 6 let věku dítěte – 500 Kč
- od 6 do 15 let věku dítěte – 610 Kč
- od 15 do 26 let věku dítěte – 700 Kč¹⁸

Přídavky na dítě nahradily dříve vyplácené výchovné.

V měsíci červenci 2009 byly přídavky zvýšeny na částky: 550,- Kč, 660,- a 750,- Kč. Ovšem od ledna roku 2010 se vše vrátilo na původní výše dávek.

➤ **Sociální příplatek**

Sociální příplatek je dávka určená rodičům pečujícím alespoň o jedno nezaopatřené dítě. Jde o dávku závislou na příjmu v rodině. V její výši se kromě příjmu odráží též některé další skutečnosti, zejména zdravotní stav dítěte a rodiče. Účelem této dávky je pomoci rodinám s nízkými příjmy krýt náklady související s výchovou a výživnou nezaopatřených dětí.¹⁹

Sociální příplatek se zvyšuje v případech, kdy dítě je dlouhodobě těžce zdravotně postižené, dlouhodobě zdravotně postižené nebo dlouhodobě nemocné, zohledněny jsou také zdravotní postižení nebo osamělost rodiče.

---

¹⁶ BŘESKÁ, Naděžda, BURDOVÁ, Eva, VRÁNOVÁ, Lucie. *Státní sociální podpora s komentářem a příklady*. Jihlava: ANAG, 2008. s. 15

¹⁷ MPSV. *Dávky státní sociální podpory*. Praha: 2008, dostupné na WWW <http://www.mpsv.cz/cs/2> (9.11.2008)

¹⁸ *tamtéž*

¹⁹ BŘESKÁ, Naděžda, BURDOVÁ, Eva, VRÁNOVÁ, Lucie. *Státní sociální podpora s komentářem a příklady*. Jihlava: ANAG, 2008. s. 89

Vyšší sociální příplatek se poskytuje i rodinám, kde se narodilo více dětí současně, a to v době do tří let jejich věku, nebo rodinám, kde dítě studuje na střední škole v denní formě studia nebo na vysoké škole v prezenční formě studia.²⁰

Nahradil výplatu státního vyrovnávacího příspěvku.

➤ **Příspěvek na bydlení**

Touto dávkou stát přispívá na náklady na bydlení rodinám a jednotlivcům s nízkými příjmy, bez ohledu na to, zda jde o byt obecní, družstevní, v soukromém vlastnictví nebo bydlení ve vlastním domě. Nárok na příspěvek na bydlení má vlastník či nájemce bytu přihlášený v bytě k trvalému pobytu, jestliže 30 % (v Praze 35 %) příjmů rodiny nestačí k pokrytí nákladů na bydlení a zároveň těchto 30 % (v Praze 35 %) příjmů rodiny je nižší než příslušné normativní náklady stanovené zákonem.²¹

Dříve byl poskytován příspěvek na nájemné (před rokem 1995, kdy vznikl zákon o státní sociální podpoře)

2.2.1.2 Dávky nezávislé na příjmu - netestované

➤ **Rodičovský příspěvek**

Nárok na rodičovský příspěvek má rodič, který po celý kalendářní měsíc osobně, celodenně a řádně pečuje o dítě, které je nejmladší v rodině. Rodičovský příspěvek je stanoven ve třech výměrách daných v pevných měsíčních částkách - **zvýšené** (11 400 Kč), **základní** (7 600 Kč) a **snížené** (3 800 Kč). Rodič si může zvolit čerpání rodičovského příspěvku po dobu **dvou, tří nebo čtyř let**. Volbou doby čerpání si rodič zároveň volí i k ní příslušnou výši příspěvku, a to:

---

²⁰ MPSV. *Dávky státní sociální podpory*. Praha: 2008, dostupné na WWW <http://www.mpsv.cz/cs/2> (9.11.2008)

²¹ MPSV. *Dávky státní sociální podpory*. Praha: 2008, dostupné na WWW <http://www.mpsv.cz/cs/2> (9.11.2008)

- ❖ **rychlejší čerpání** rodičovského příspěvku – po peněžitě pomoci v mateřství nebo peněžitě pomoci poskytované mužům (dále jen PPM) ve zvýšené výměře (11 400 Kč) do 24 měsíců věku dítěte; o tuto formu čerpání však může požádat pouze rodič, který má nárok na PPM ve výši alespoň 380 Kč za kalendářní den;
- ❖ **klasické čerpání** - po PPM v základní výměře (7 600 Kč) do 36 měsíců věku dítěte; o tuto formu čerpání může požádat pouze rodič, který má nárok na PPM;
- ❖ **pomalejší čerpání** - po PPM nebo od narození dítěte (nevznikl-li nárok na PPM) v základní výměře (7 600 Kč) do 21 měsíců věku dítěte a dále ve snížené výměře (3 800 Kč) do 48 měsíců věku dítěte.²²

S ohledem na zásadu celodenní osobní péče o dítě pro nárok na rodičovský příspěvek, je omezena možnost návštěvy jeslí, mateřské školy nebo jiného obdobného zařízení dítětem zakládajícím nárok na rodičovský příspěvek. Dítě, které nedosáhlo 3 let věku, může uvedené zařízení navštěvovat v kalendářním měsíci v rozsahu nejvýše 5 kalendářních dnů. Tato úprava umožňuje, aby rodič takovým způsobem zajistil péči o dítě v době, kdy např. potřebuje navštívit lékaře, úřad apod. Přitom za návštěvu dítěte v takovém zařízení se za jeden kalendářní den považuje každý den, kdy dítě takové zařízení navštíví, a to bez ohledu na délku doby, kterou tam dítě stráví.²³

První rodičovský příspěvek jsem pobírala v roce 2000 až 2003 a rozhodně jsem neměla takové možnosti jako nyní. Kvituji možnost umístění dítěte do kolektivního zařízení, byť jen na pár dní v měsíci. Rozhodně vítám i možnost přivýdělků matky, či otce, který o rodičovský příspěvek požádal. Pokud rodič zajistí péči o své dítě jinou, zletilou osobou a sám nastoupí do zaměstnání, nebo jen na brigádu, je to pak příjemné zvýšení rodinného rozpočtu. Myslím, že tuto možnost přivítalo spousta rodičů. I já to tak v loňském roce udělala a pobírala rodičovský příspěvek a přitom chodila do

²² MPSV. *Dávky státní sociální podpory*. Praha: 2008, dostupné na WWW <http://www.mpsv.cz/cs/2> (9.11.2008)

²³ BŘESKÁ, Naděžda, BURDOVÁ, Eva, VRÁNOVÁ, Lucie. *Státní sociální podpora s komentářem a příklady*. Jihlava: ANAG, 2008. s. 124

zaměstnání. Dceru mi hlídala kamarádka, které jsem zároveň dala možnost něco málo si přivydělat.

➤ **Porodné**

Touto dávkou se matce jednorázově přispívá na náklady, související s narozením dítěte. Jestliže žena, která dítě porodila, zemřela a porodné jí nebo jiné osobě nebylo vyplaceno, má na něj nárok otec dítěte. Nárok na porodné má rovněž osoba, která převzala dítě do jednoho roku do trvalé péče nahrazující péči rodičů. Výše porodného činí 13 000 Kč na každé narozené dítě.²⁴

Dříve, před rokem 1995, bylo porodné vypláceno jako příspěvek při narození dítěte. V roce 2006 došlo k výraznému zvýšení této dávky, ovšem od 1.1.2008 byla tato dávka opět snížena.

➤ **Pohřebné**

Na pohřebné má nárok osoba, jež vypravila pohřeb nezaopatřenému dítěti, nebo osobě, která byla rodičem nezaopatřeného dítěte, a to za podmínky, že zemřelá osoba měla ke dni úmrtí trvalý pobyt na území ČR. Výše pohřebného je stanovena pevnou částkou 5 000 Kč.²⁵

Od 1.1.2008 došlo k výraznému omezení osob mající nárok na tuto dávku. Před lednem 2008 o pohřebné mohla požádat osoba, která vypravila pohřeb a měla na území naší republiky trvalý pobyt.

➤ **Dávky pěstounské péče**

Těmito dávkami se přispívá na potřeby spojené s péčí o dítě, o které se rodiče nemohou nebo nechtějí starat a které je svěřené do pěstounské péče. S výjimkou sociálního příplatku může pěstounovi a dítěti svěřenému do

---

²⁴ MPSV. *Dávky státní sociální podpory*. Praha: 2008, dostupné na WWW <http://www.mpsv.cz/cs/2> (9.11.2008)

²⁵ MPSV. *Dávky státní sociální podpory*. Praha: 2008, dostupné na WWW <http://www.mpsv.cz/cs/2> (9.11.2008)

pěstounské péče vzniknout nárok i na další dávky státní sociální podpory, např. na rodičovský příspěvek, přídavek na dítě apod.²⁶

Rozhodně nejsem proti náhradní rodinné výchově. Jen jsem v poslední době zaznamenala vyšší nárůst žádostí o pěstounskou péči. Některé rodiny, kterým se podstatně snížil příjem z dávek pomoci v hmotné nouzi, našly způsob, jak rodinu finančně podpořit. Rodiče se „naoko“ vzdají péče o své nezletilé děti, které pak do své péče, později do péče pěstounské, přebírají prarodiče. Rodina však nadále žije v jedné domácnosti.

➤ **Příspěvek na úhradu potřeb dítěte**

Nárok na dávku má dítě svěřené do pěstounské péče a po jejím skončení (po 18. roce věku) nejdéle do 26 let, zůstane-li dítě nezaopatřené a ve společné domácnosti s bývalým pěstounem.²⁷

Výše příspěvku na úhradu potřeb nezaopatřeného dítěte činí 2,3násobek životního minima dítěte. V případě zdravotně postiženého dítěte se koeficient, kterým se násobí životní minimum dítěte, zvyšuje úměrně stupni postižení a činí 2,35 u dlouhodobě nemocného dítěte, 2,90 u dlouhodobě zdravotně postiženého dítěte a 3,10 u dlouhodobě těžce zdravotně postiženého dítěte. Výše příspěvku pro zaopatřené nezletilé dítě se stanoví jako součin částky životního minima dítěte a koeficientu 1,40.

---

²⁶ MPSV. *Dávky státní sociální podpory*. Praha: 2008, dostupné na WWW <http://www.mpsv.cz/cs/2> (9.11.2008)

²⁷ MPSV. *Dávky státní sociální podpory*. Praha: 2008, dostupné na WWW <http://www.mpsv.cz/cs/2> (9.11.2008)

Výše příspěvku na úhradu potřeb dítěte podle věku a zdravotního stavu dítěte v pěstounské péči měsíčně v Kč

Nezaopatřené dítě ve věku	zdravé dítě koeficient 2,30	dlouhodobě nemocné koeficient 2,35	dlouhodobě zdravotně postižené koeficient 2,90	dlouhodobě těžce zdravotně postižené koeficient 3,10
do 6 let	3 680	3 760	4 640	4 960
Od 6 do 15 let	4 508	4 606	5 684	6 076
Od 15 do 26 let	5 175	5 288	6 525	6 975 ²⁸

➤ **Odměna pěstouna**

Tato dávka je projevem určitého společenského uznání osoby pečující o cizí dítě v pěstounské péči. Výše odměny je stanovena ve výši částky životního minima jednotlivce za každé svěřené dítě. Pečuje-li pěstoun alespoň o 3 svěřené děti nebo o jedno svěřené dítě, které je osobou závislou na pomoci jiné fyzické osoby ve stupni II., III., IV., činí odměna pěstouna 5násobek životního minima jednotlivce, přičemž za každé další svěřené dítě se odměna dále zvyšuje.²⁹

V červnu 2006 se změnila výše odměny pěstouna. Dvojnásobně zvýšila „základní“ odměna pěstouna a došlo ke zvýšení koeficientů pro odměnu pěstouna ve zvláštním případě. Vstoupil v platnost zákon č. 134/2006 Sb., kterým byl novelizován zákon o státní sociální podpoře. Přinesl výše uvedenou změnu a také zanikl nárok na dávku SSP – příspěvek na péči o dítě v zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc.

²⁸ MPSV. *Dávky pěstounské péče*. Praha: 2010, dostupné na WWW http://portal.mpsv.cz/soc/ssp/obcane/pestounska_pece. (11.2.2010)

²⁹ MPSV. *Dávky státní sociální podpory*. Praha: 2008, dostupné na WWW <http://www.mpsv.cz/cs/2> (9.11.2008)

➤ **Příspěvek při převzetí dítěte**

Jedná se o jednorázovou nárokovou dávku, jejímž účelem je přispět na nákup potřebných věcí pro dítě přicházející obvykle z ústavní péče bez vlastních osobních věcí. Na tuto dávku má nárok pěstoun, který převzal dítě do pěstounské péče.³⁰

Výše příspěvku je stanovena pevnými částkami podle věku dítěte.

- do 6 let věku dítěte – 8 000 Kč
- od 6 do 15 let věku dítěte – 9 000 Kč
- od 15 do 26 let věku dítěte – 10 000 Kč³¹

➤ **Příspěvek na zakoupení motorového vozidla**

Dávka náleží pěstounovi, který má v pěstounské péči nejméně čtyři děti. Podmínkou nároku dále je, že vozidlo nesmí pěstoun používat pro výdělečnou činnost. Příspěvek je poskytován ve výši 70% pořizovací ceny vozidla, resp. ceny opravy vozidla, nejvýše však do 100 000 Kč.³²

❖ **Systém státní sociální podpory**

Vytvoření systému státní sociální podpory bylo svým pojetím rozsahem i technickým řešením nejvýznamnějším transformačním opatřením v rekonstrukci systému sociálního zabezpečení na systém sociální ochrany v uplynulém období. Vzhledem k tomu, že přechod k adresnému systému je prováděn sledováním a vyhodnocováním většího množství údajů, bylo nezbytné pověřit výplatou těchto dávek orgány státní správy.³³

---

³⁰ BŘESKÁ, Naděžda, BURDOVÁ, Eva, VRÁNOVÁ, Lucie. *Státní sociální podpora s komentářem a příklady*. Jihlava: ANAG, 2008. s. 139

³¹ MPSV. *Dávky státní sociální podpory*. Praha: 2008, dostupné na WWW <http://www.mpsv.cz/cs/2> (9.11.2008)

³² MPSV. *Dávky státní sociální podpory*. Praha: 2008, dostupné na WWW <http://www.mpsv.cz/cs/2> (9.11.2008)

³³ KREBS, Vojtěch. *Sociální politika*. Praha: ASPI, 2005. s. 259

❖ **Zajištění výplaty dávek**

Státní správu podle zákona č.117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, ve znění pozdějších předpisů, vykonávají podle § 2a předmětného zákona orgány státní sociální podpory, jimiž jsou:

- ❖ úřady práce,
- ❖ v hlavním městě Praze úřady městských částí určené Statutem hlavního města Prahy,
- ❖ krajské úřady,
- ❖ Magistrát hlavního města Prahy,
- ❖ Ministerstvo práce a sociálních věcí.³⁴

Ministerstvo práce a sociálních věcí je podle § 63 odst. 3 zákona č.117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, ve znění pozdějších předpisů, správcem informačního systému o dávkách státní sociální podpory a jejich výši, o poživatelích těchto dávek a žadatelích o tyto dávky a osobách s nimi společně posuzovaných. Údaje z tohoto informačního systému sděluje ostatním orgánům státní sociální podpory v souvislosti s řízením o dávkách státní sociální podpory, a to v rozsahu nezbytném pro provádění státní sociální podpory. Orgány státní sociální podpory jsou oprávněny zpracovávat údaje potřebné pro rozhodování o dávkách státní sociální podpory a jejich výplatu včetně osobních údajů, a to v elektronické podobě způsobem umožňujícím dálkový přístup a zároveň zajišťujícím ochranu osobních údajů.³⁵

❖ **Objekty a subjekty**

Nejsilnějším formalizovaným sociálním subjektem v daném teritoriu je stát. Ten zaručuje obyvatelům jejich práva. Stát především vytváří podmínky pro sociální stabilitu tím, že tlumí sociální napětí a rozvíjí sociální ochranu ve společnosti tak, aby se sociální subjekty mohly plně rozvíjet a působit,

---

³⁴ MPSV. *Informační systém státní sociální podpory*. Praha: 2008. Dostupné na WWW <http://portal.mpsv.cz/soc/ssp/evidinf> (8.11.2008)

³⁵ MPSV. *Informační systém státní sociální podpory*. Praha: 2008. Dostupné na <http://portal.mpsv.cz/soc/ssp/evidinf> (8.11.2008)

realizovat svými silami své cíle. Objektem státní sociální politiky jsou obyvatelé na daném území, pokud jsou uživateli či zákazníky, tj. ti, kdo jsou touto sociální politikou nějakým způsobem chráněni, řízeni, omezováni, stimulováni apod. Předmět sociální politiky státu je vymezen jeho ústavou (nezadatelná práva občanů) a zákony.³⁶

Příjemcem dávky může být pouze fyzická osoba, a okruh společně posuzovaných osob, mající trvalý pobyt na území naší republiky, případně občané EU.

❖ **Financování státní sociální podpory**

Finance k realizaci své sociální politiky stát získává především vybíráním daní přímých (z hlavy, subjektů) i nepřímých (z činností majetků). Tím získává prostředky ke správě svých institucí i k financování institucí jiných subjektů, zřízených či provozovaných z jeho rozhodnutí, s jeho podporou nebo souhlasem. Stát může realizovat svou sociální politiku také tím, že z určitých důvodů určitým subjektům daně upraví (zvýší nebo sníží). Například uplatněním tzv. systému negativní daně stát může zvýhodňovat určité subjekty.³⁷

Dávky státní sociální podpory jsou přímo závislé na rozpočtu ČR. Vláda přerozděluje finance jednotlivým ministerstvům a ty pak prostředky poskytují jednotlivým resortům, organizacím a úřadům. Každá organizace musí hospodařit se svým rozpočtem. Dávky státní sociální podpory vyplácí kontaktní místa příslušných Úřadů práce, která obdržela na výplatu státních sociálních dávek prostředky. Běžně jsou dávky vypláceny zpětně, za předchozí kalendářní měsíc a finance jsou žadatelům, příjemcům poskytovány bezhotovostně, na jejich bankovní účty, nebo poštovními poukázkami. Dotazovala jsem se i písemně na MPSV o způsobu financování a v podstatě mi bylo řečeno jen to, že zdrojem financování těchto dávek je státní rozpočet, v současné době kapitola MPSV.

³⁶ MATOUŠEK, Oldřich. *Základy sociální práce*. Praha: Portál, 2007. s. 171

³⁷ MATOUŠEK, Oldřich. *Základy sociální práce*. Praha: Portál, 2007. s. 172

2.3 Vývoj státní sociální politiky

Rozsah sociálních jistot a jejich garance nejsou jednou provždy dané, ale vyvíjejí se v závislosti na rozvoji společnosti a jejím ekonomickém potenciálu. Zatímco princip sociálnosti byl dominantní v počátečních etapách výstavby naší společnosti, kdy šlo o to, zabezpečit s danými finančními prostředky základní existenční prostředky pro široký okruh osob, princip diferenciacce nalézá uplatnění až na určitém stupni rozvoje společnosti v souladu s rostoucím významem stimulace individuálního odměňování podle pracovního výkonu.³⁸

Zásadní společenské změny, k nimž dochází po listopadu 1989, nejsou specifikem ČR, ale obecným problémem zemí bývalého socialistického bloku. Sociální politika, tak jak byla uplatňována v uplynulých zhruba čtyřiceti letech, se ukázala jako málo funkční neefektivní. Sociální reforma tak směřuje k překonávání nedostatků. Základním záměrem (cílem) sociální reformy je přenést zodpovědnost za sociální situace jednotlivých občanů a jejich rodin na tyto jednotlivce, uvolnit (liberalizovat) rozhodování o podmínkách práce a o mzdách, rozmnožit subjekty a formy sociální politiky, uplatnit autonomii a samosprávu v sociální oblasti.³⁹

Dávky, které jsou dnes poskytovány v rámci systému státní sociální podpory, byly v uplynulém období poskytovány z různých sociálních systémů, jejich právní úprava byla nepřehledná a v řadě případů neodpovídala potřebám současného vývoje. V souvislosti s valorizačními úpravami byly proto v 1. polovině 90. let postupně měněny základní principy jejich konstrukce tak, aby zavedení systému státní sociální podpory do praxe bylo pokud možno co nejjednodušší.⁴⁰

Vytvoření systému státní sociální podpory bylo svým pojetím, rozsahem i technickým řešením nejvýznamnějším transformačním opatřením v rekonstrukci systému sociálního zabezpečení na systém sociální ochrany v uplynulém období. Vedle změny konstrukce jednotlivých dávek došlo i ke

---

³⁸ KREBS, Vojtěch, POLÁKOVÁ, Soňa, SOVA, Václav. *Sociální rozvoj*. Praha: 1990. s. 81 až 82

³⁹ ŽIŽKOVÁ, Jana, KREBS, Vojtěch. *Základy sociální politiky*. Praha: 1993. s. 61 až 64

⁴⁰ KREBS, Vojtěch. *Sociální politika*. Praha: ASPI: 2005. s. 247

změně jejich plátce, neboť dříve byly dávky vypláceny zaměstnavatelskými organizacemi a okresními správami sociálního zabezpečení. Vzhledem k tomu, že přechod k adresnému systému je provázen sledováním a vyhodnocováním většího množství údajů, bylo nezbytné pověřit výplatou těchto dávek orgány státní správy. Systém státní sociální podpory byl zaveden do praxe ve dvou etapách. Od 1.10.1995 nabyla účinnosti ustanovení zákona týkající se dávek poskytovaných bez ohledu na výši příjmu společně posuzovaných osob, od 1.1.1996 ustanovení zákona, na jejichž základě jsou poskytovány dávky, jejichž výše je závislá na výši příjmu společně posuzovaných osob.⁴¹

Přijetí zákona č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, znamenalo nejen sjednocení dosavadní roztržité právní úpravy vyjadřující podporu státu rodinám s dětmi, nýbrž též sjednocení plátců těchto dávek. Některé z dávek byly do té doby vázány na účast na nemocenském pojištění (například přídavky na děti), popřípadě na důchodovém zabezpečení (například výchovné). Tomuto stavu odpovídala i různost plátců – některé dávky vypláceli zaměstnavatelé, jiné okresní správy sociálního zabezpečení, okresní úřady, pověřené úřady, ozbrojené složky apod. Některé změny měly pouze upřesňující charakter, jiné znamenaly významný zásah do původního znění zákona.⁴²

Před rokem 1995 rozhodovaly o dávkách státní sociální podpory tehdejší Okresní úřady, pak byly úřady převedeny pod obecní úřady s rozšířenou působností a nejnověji jsou dávky státní sociální podpory vypláceny pod Úřady práce.

Září 2004 přineslo zrušení DSSP, příspěvku na dopravu. Příspěvek měl být nahrazen levnějším jízdným. Osobně se domnívám, že příspěvek na dopravu, především rodinám s nízkými příjmy, velmi chybí. Spousta mých klientů, právě z důvodu finanční náročnosti dojíždění za studiem, ukončuje studia svých

---

⁴¹ KREBS, Vojtěch. *Sociální politika*. Praha: ASPI, 2005. s. 259

⁴² BŘESKÁ, Naděžda, BURDOVÁ, Eva, VRÁNOVÁ, Lucie. *Státní sociální podpora s komentářem a příklady*. Jihlava: ANAG, 2008. s. 7

nezaopatřených dětí, které pak i v důsledku vysokých nákladů na dopravu, končí v evidencích uchazečů o zaměstnání.

2.4 Příjemci sociálních dávek

Sociální dávky, které řeší tíživou finanční situaci občana, rodiny, jednotlivce, prostě žadatele, jsou tedy jak dávky státní sociální podpory, tak dávky závislé na životním minimu, dávky pomoci v hmotné nouzi. Přesto, že nevedeme a ani nemůžeme vést informace o klasicky vypadajícím příjemci našich dávek, tedy dávek pomoci v hmotné nouzi, kterým se převážně věnuji, dovolím si tvrdit, že většina našich klientů jsou lidé z romské společnosti, mající nízké vzdělání a jen minimální zkušenosti s pracovními návyky, tedy s oficiálními pracovními poměry. Celá řada našich klientů pochází ze sociálně vyloučené oblasti. Osobně vidím jako jednu z dalších příčin závislosti na výplatě sociálních dávek, příslušnost k minoritě ve společnosti.

Rozhodně nechci na tomto místě zobecňovat, ale v případě našeho sociálního odboru, většina klientů je příslušníkem romského etnika, a proto považuji za nutné uvést specifika této národnostní menšiny:

Podle výsledků sčítání lidu z roku 1991 má téměř 80% Romů pouze základní vzdělání (včetně nedokončeného) a dalších 10% bylo bez vzdělání (včetně těch, kdo údaj neuvedli). Osmdesát až osmdesát pět procent romské populace kterékoliv věkové kategorie má základní vzdělání. Odhaduje se, že více než 80 % romských dětí navštěvuje zvláštní školu. Co se týče vzdělanostní struktury uchazečů o zaměstnání, bylo 10,7% Romů v evidenci bez vzdělání (oproti 1% z celkového počtu uchazečů), 76,2 % se základním vzděláním (oproti 33,1 % z celkového počtu uchazečů), 12,1% vyučených (oproti 40,2 % z celkového počtu uchazečů). Vyšší stupně vzdělání byly u Romů v evidenci zastoupeny minimálně (kolem 0,2%) Uvedená čísla nasvědčují tomu, že přístup Romů ke vzdělání není rovnocenný. Důvodů vedoucích k tomuto faktu je několik. Nejčastěji zmiňovaná je „školní nepřipravenost“ a nedostatečná znalost českého jazyka většiny romských dětí vstupujících do prvních tříd. Do hry vstupuje ale i faktor sociální. Pro chudé romské rodiče mnohdy školné v mateřských školách představuje výrazné

zatížení rodinného rozpočtu, takže převážně z finančních důvodů děti do mateřských škol neposílají. Je tedy jisté pro rodiče přínosné, že relativně nově, předškoláci mají docházku do mateřských škol zdarma.⁴³

Domnívám se, že právě finanční náklady na pobyt v kolektivním zařízení, tedy v mateřské škole, je největším důvodem, proč tak málo romské děti školku navštěvují. Vím, že většina klientek našeho odboru, by ráda své děti do školky umístila, ale nemohou si to finančně dovolit. Přitom pobyt v zařízení je pro děti velkým přínosem.

Situace většiny příjemců sociálních dávek vykazuje typické charakteristiky:

- ✓ velká část romské komunity má pouze základní vzdělání (v mnoha případech nedokončené),
- ✓ většina nezaměstnaných příslušníků romské komunity je nezaměstnána dlouhodobě (až 10 let),
- ✓ vzhledem k poměru nabídek pracovních míst pro nekvalifikované žadatele o práci a počtu nekvalifikovaných žadatelů o práci z řad romské komunity jsou tito v konečném důsledku nezaměstnatelní,
- ✓ příslušníci romské komunity jsou v poměrně větší míře zastoupeni v evidenci na úřadu práce,
- ✓ v důsledku dlouhodobé nezaměstnanosti a perspektivy nezaměstnanosti ztrácejí tito lidé pracovní návyky, sociální dovednosti atd, čímž se jejich znevýhodněná pozice na straně poptávky po jejich pracovní síle dále prohlubuje a uzavírá kruh vyloučení z trhu práce,
- ✓ v rodinách, kde jsou oba rodiče dlouhodobě nezaměstnaní, případně pracují v šedém sektoru pracovního trhu, se na děti nepřenášejí společensky žádoucí návyky a mechanismus sociálního vyloučení začíná působit na další generaci,

---

⁴³ NAVRÁTIL, Pavel a kol. *Romové v české společnosti*. Praha:Portál, 2003, str. 65

- ✓ příslušníci romské komunity ve velké míře využívají jedině pracovní uplatnění, které se jim nabízí a to je uplatnění v rámci tzv. šedé ekonomiky, kterým se jednak dostávají na hranici překročení zákona (zejména pokud zároveň pobírají podporu v nezaměstnanosti či dávky sociální podpory), jednak vypadávají ze systému sociální ochrany, protože uzavírají nechráněné pracovní vztahy, ze kterých jim často neplyne zdravotní ani sociální pojištění.⁴⁴

Padesát let (1940-1989) trvala u nás plná, často i povinná zaměstnanost. Až do poloviny devadesátých let nepřekročila pak míra nezaměstnanosti hranici pěti procent, o převážnou část tohoto období na většině území ČR na trhu práce mírně převažovala poptávka nad nabídkou. Teprve ve druhé polovině dekády se u nás objevila nezaměstnanost jako sociálně významný jev.

Pokles zaměstnanosti se dotkl nejvýrazněji nekvalifikovaných a pomocných profesí, kde ubylo v druhé polovině devadesátých let 42 tisíc míst, dělníků při obsluze strojů a zařízení, ale zejména nekvalifikovaných dělníků, kterých je méně o 100 tisíc. Sociální problémy vyrůstají u dlouhodobě nezaměstnaných, jejichž počet se v druhé polovině devadesátých let ztrojnásobil⁴⁵

Pokud přijde občan žádat na náš sociální odbor o dávky pomoci v hmotné nouzi, samozřejmostí je, že mu poskytneme poradenství a dotazujeme se jej, zda uplatnil i dávky státní sociální podpory, které jsou před dávkami v hmotné nouzi, řekla bych, přednostními. Jedná se o uplatnění veškerých příjmů tzv. uplatněním nároků a pohledávek, kam patří i uplatnění výživného na nezletilé děti, ale i výživné na rozvedeného manžela a další možnosti, upravující Zákon o rodině, ale i nároky z pracovních vztahů, nároky na dávky nemocenského pojištění, nároky na dávky důchodového pojištění. Ne vždy se ale uplatnění těchto nároku setkává s úspěchem, leckdy je dosažení zmíněných nároků spojeno s dalšími náklady, a tudíž lze neuplatnění veškerých nároků i tolerovat, v odůvodněných případech. Je pravdou, že celá řada našich letitých

⁴⁴ NAVRÁTIL, Pavel a kol. *Romové v české společnosti*. Praha: Portál, 2003, str. 64

⁴⁵ MOŽNÝ, Ivo. *Česká společnost*. 1 vyd. Praha: Portál, 2002, str. 98 až 99

klientů si zvykla, že veškeré písemnosti a potvrzení vyžadujeme za ně a nejsou schopni k novému řízení požadované informace řádně doložit.

Velká část našich klientů žije v komunitách, kde již došlo k sociálnímu vyloučení. Dle mého názoru se jedná rozhodně o obec Náhlov, Plouznice, Kuřívody. Všude zde je spousta nezaměstnaných, dlouhodobě pobírajících sociální dávky. Tito občané mají často pouze základní vzdělání, myslím tím klienti pobírající sociální dávku, nemají už pracovní návyky, v místě jejich bydliště nejsou ani vytvořeny pracovní pozice, za práci by tak museli dojíždět spousty kilometrů a velmi často se jedná o příslušníky etnických menšin.

Právě otázka bydlení je tím nejvýraznějším ukazatelem sociálního vyloučení příjemce sociálních dávek. Charakteristické jsou nevyhovující hygienické podmínky, špatná vybavenost domů, ale i domácností, zničené okolní prostředí, devastované domy.

V takových lokalitách jsou soustředěni sociálně vyloučení lidé a s nimi všechny další problémy: nezaměstnanost, kriminalita, zadlužení. Právě zadlužení nejvíce souvisí s takovým bydlením: obyvatelé často dluží za nájem a další služby. To bývá i obvyklý důvod „přistěhování“ do segregované lokality a nájemní vztahy jsou nadále dlouhodobě nerespektovány a porušovány.

Jedním z nejvíce negativních projevů sociálního vyloučení je ztížený přístup ke kvalitnímu bydlení a sestěhovávání se sociálně vyloučených lidí do jedné ulice, domu nebo čtvrti. Bydlení může představovat pro rodiny i jednotlivce sociální problém, který mívá za následek nedodržování nájemních smlouvy – jedná se o většinou o neplacení nájemného a úhrad za služby spojené s bydlením, o poškozování zařízení domu a bytu a obtížné chování vůči okolí a sousedům apod. Důvodem neplacení nájemného a dalších poplatků je nejčastěji buď nedostatek finančních prostředků, nebo neschopnost plnit povinnosti spojené s užíváním bytu.⁴⁶

---

⁴⁶ Příručka pro sociální integraci, Praha: 2009, str. 15

Během řízení při podání žádosti o dávku pomoci v hmotné nouzi, provádíme sociální šetření v domácnosti žadatele. Za dobu své praxe jsem navštívila nesčetně domácností. Zrovna nedávno jsem si potvrdila názor na typického klienta sociálního odboru a jeho denního rytmu. Běžným obrázkem je domácnost, kde jako náhodou je na návštěvě nějaký z příbuzných, na stole jsou nedopité šálky s kávou, popelník plný oharků, závan z hustého kouře z cigaret, do toho pobíhající děti, ač školou povinné, tak doma, a nahlas hrající televize. K obědu vařící se kuřecí vývar, chladnička jen minimálně naplněna, zato zásoby tabáku a cigaret jsou dostatečné.

Jako příčinu dlouhodobého pobírání sociálních dávek a tedy i závislosti na jejich výplatě, vidím tedy již shora uvedené problémy se sociálním vyloučením a především pak velké problémy obyvatel sociálně vyloučených lokalit.

3 Praktická část

3.1 Cíl praktické části

Bakalářská práce je zaměřena na hmotnou nouzi. V teoretické části bylo cílem popsat jednotlivé sociální dávky, kterými stát pomáhá řešit vzniklé nepříznivé sociální situace. Cílem praktické části je zjistit postoje příjemců sociálních dávek k jejich sociální situaci a dále pak vytvořit obraz typického příjemce dávek pomoci v hmotné nouzi. Cílem výzkumu v praktické části pak také bylo potvrzení si či vyvrácení stanovených předpokladů.

3.1.1 Stanovení předpokladů

Předpoklady práce – ověřovány pomocí dotazníku a studiem spisové dokumentace

- Lze předpokládat, že většina příjemců sociálních dávek bude mít základní vzdělání (otázky č. 3).
- Budeme předpokládat, že dlouhodobá závislost na sociálních dávkách povede k sociálnímu vyloučení (otázky dotazníku, č. 5,6,9,12,18, 22, 23).
- Lze předpokládat, že děti z rodin dlouhodobě pobírajících sociální dávky jsou většinou pak sami odkázány na sociální pomoc státu (otázky č. 19).
- Lze předpokládat, že většina příjemců sociálních dávek jsou ženy (otázka z dotazníku č. 1, dále ověřováno pomocí studia dokumentace).
- Budeme předpokládat, že příjemci sociální dávek budou nejčastěji ve věkové hranici do 35 let (dotazníková otázka č. 5, dále ověřováno pomocí studia dokumentace).
- Lze předpokládat, že žadatelé o sociální dávky budou bydlet spíše na vesnicích či menších městech. (ověřováno otázkou č. 6)

- Lze předpokládat, že typickým příjemcem sociální dávky bude nezaměstnaný jedinec (otázka č. 11, dále ověřováno pomocí studia dokumentace).
- Lze předpokládat, že lidé odkázáni na sociální dávky vyvíjejí malou snahu se se svou špatnou sociální situací vyrovnat (otázky 13,14,16 a 20, 21).
- Je možné předpokládat, že lidem odkázaným dlouhodobě na příjem ze sociálních dávek situace vyhovuje a nevádí jim (otázky č. 22 a 23).

3.2 Použité metody

Při zpracovávání praktické části byla použita především metoda dotazníku (viz příloha č. 1), který byl vytvořen pro klienty odboru sociálních věcí, příjemců dávek pomoci v hmotné nouzi. Dotazník byl předáván klientům osobně, při jednání na úřadovně, proto byla návratnost dotazníků velká, 100%.

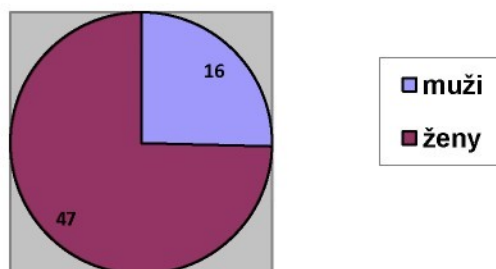
Jako další byla použita metoda studia spisové dokumentace. Spisy jednotlivých klientů, zkoumaného vzorku, mám k dispozici během výkonu svého zaměstnání, a proto jsem možnosti využití dat ze spisů využila jako další metodu při ověřování si hypotéz.

3.3. Popis zkoumaného vzorku

Jako zkoumaný vzorek byli vybráni klienti Odboru sociálních věcí Městského úřadu v Mímoní. V přenesené působnosti vyplácí tento odbor dávky pomoci v hmotné nouzi, jejichž výplatu zabezpečují tři pracovnice. Každá má svou správní oblast. Pro výzkum k této bakalářské práci byli využiti klienti z oblasti Stráže pod Ralskem a nejbližšího okolí. Byl stanoven vzorek 63 respondentů, tedy všech příjemců dávek pomoci v hmotné nouzi, z uvedené správní oblasti. Návratnost dotazníků byla 100%.

Pohlaví respondentů:

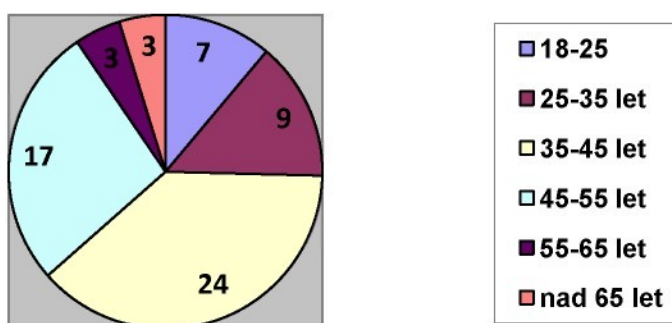
graf č. 1 - rozložení respondentů z hlediska pohlaví

Dá se tedy říci, že dotazníkem, ale i studiem spisové dokumentace, se **potvrdila** hypotéza, že většina příjemců dávek pomoci v hmotné nouzi jsou ženy. Vyplynulo, že z 63 příjemců dávek je 47 žen a 16 mužů. Rozdíl je výrazný.

Věkové rozložení dotazovaných

graf č. 2 - věkové rozložení respondentů

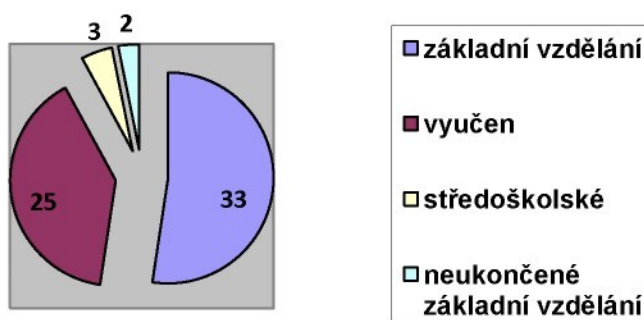
Studiem spisové dokumentace, ale i z dotazníkového šetření bylo zjištěno, že největší zastoupení mají žadatelé ve věkové hranici 35 až 45 let – celkem 24 osob z 63. Následuje věková hranice 45 až 55 let, nejmenší zastoupení měli respondenti ve věkových hranicích 55 až 65 let a nad 65 let,

v obou kategoriích po 3 klientech. Předpoklad, že největší zastoupení budou mít klienti ve věkové hranici do 35 let se tedy **nepotvrdil**.

Dosažené vzdělání respondentů

Podle úrovně vzdělání lze dotazované rozdělit do skupin uvedených v grafu č. 4. Dotaz směřoval i na vzdělání vysokoškolské, ovšem z této skupiny nebyl žádný respondent.

graf č. 3 - vzdělání respondentů

Největší zastoupení mají tedy žadatelé se základním vzděláním, celkem 33 osob z 63, následuje 25 osob vyučených, 3 středoškoláci a dvě osoby uvedly, že nemají dokončeno základní vzdělání. Předpoklad, že většina příjemců dávek pomoci v hmotné nouzi má pouze základní vzdělání, se na vybraném vzorku **potvrdil**.

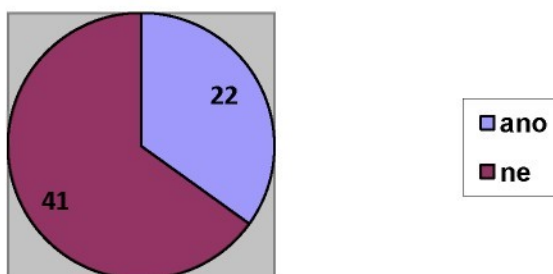
3.4 Průběh výzkumu, interpretace a výsledky

Výzkum probíhal v měsíci prosinci 2009, na Odboru sociálních věcí Městského úřadu v Mimoni, kde byli osloveni, jak již bylo uvedeno, příjemci dávek pomoci v hmotné nouzi, kteří bydlí ve městě Stráž pod Ralskem a jeho okolí. Dotazníky byly respondentům předávány osobně, při jednání na úřadu. Většina vyplňovala tiskovinu hned na místě, v kanceláři, kde jim bylo poskytnuto i případné vysvětlení otázek, které nebyly ihned dotazovaným pochopeny. Někteří respondenti si vzali dotazník i domů a sama jsem byla překvapena, při další návštěvě úřadu mi jej donesli.

Dotazovaní, kteří byli osloveni k vyplnění dotazníku, neměli problém s uvedením údajů, většinou ochotně na otázky odpovídali. Dotazníky byly předávány pouze příjemcům dávek, nikoliv všem společně posuzovaným osobám. Jeden dotazník tedy představuje jednu výplatu dávky pomoci v hmotné nouzi.

- Prvním předpokladem praktické části bakalářské práce bylo, že většina dotazovaných má pouze základní vzdělání. Toto se výzkumem potvrdilo – viz graf č. 3.
- Druhým předpokladem bylo, že dlouhodobé pobírání dávek sociální péče vede k sociálnímu vyloučení příjemce dávky a jeho rodiny. Je s podivem, že většina dotázaných uvedla na dotaz v otázce č. 18: *Necítíte se v důsledku dlouhodobé nezaměstnanosti tzv. na okraji společnosti?*, že se na okraji necítí, dále viz graf č. 4.

graf č. 4 - Cítíte se sociálně vyloučení?

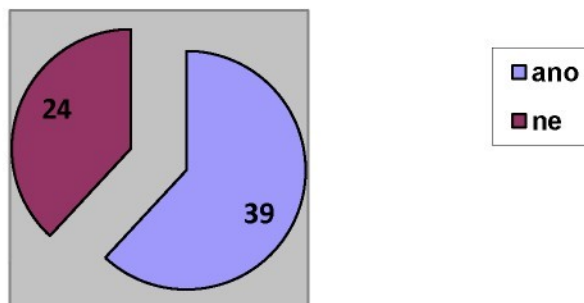

- Další hypotézou, předpokladem, pak bylo, že i děti z rodin pobírající dlouhodobě sociální dávky, jsou odkázány na sociální pomoc státu. Z šetření vyplynulo, že 39 dotázaných má někoho z blízkých příbuzných, kdo také pobírá dávky pomoci v hmotné nouzi, 24 osob z 63 nemá příbuzné mezi příjemci sociálních dávek.

Předpoklad se tedy **potvrdil**.

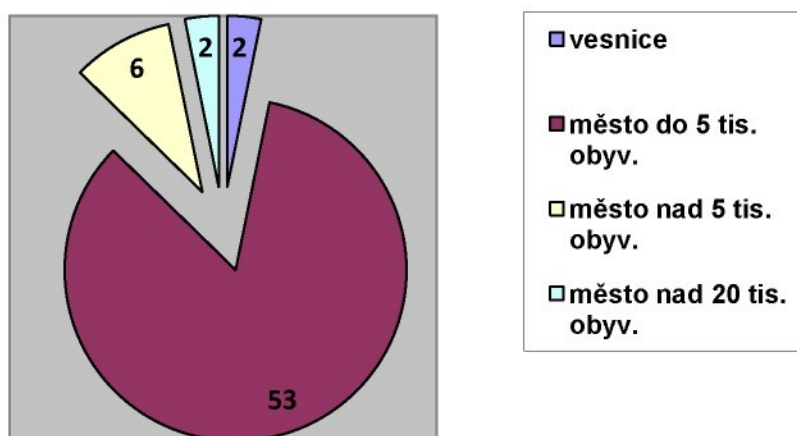

graf č. 5 - pobírá někdo z Vašich příbuzných dávku pomoci v hmotné nouzi?

- *Jedním z dalších vyslovených předpokladů bylo, že většina příjemců dávek pomoci v hmotné nouzi jsou ženy. Jak jsem již uvedla výše, v popisu zkoumaného vzorku, toto tvrzení se jednoznačně **potvrdilo**, z 63 respondentů bylo 47 žen a 16 mužů.*
- *Byl stanoven předpoklad, že většina žadatelů o sociální dávky bydlí na vesnicích, či menších městech. Dotazníkovým šetřením, ale i prostudováním spisové dokumentace, bylo potvrzeno, že většina ze zkoumaného vzorku, bydlí ve městě do 5 tis. obyvatel. Tento předpoklad byl tedy **potvrzen** – viz graf č. 6.*

graf č. 6 - místo bydliště respondentů

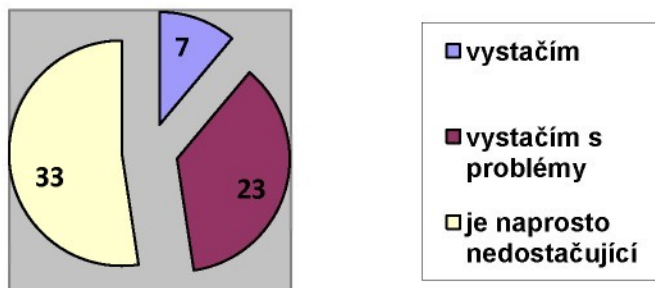
- *Typickým příjemcem sociální dávky je nezaměstnaný jedinec – jeden z dalších předpokladů. Během dotazníkového šetření se tento předpoklad výrazně **potvrdil** – viz graf č. 7. Shodná data byla zjištěna ze spisové dokumentace.*

graf č. 7 - současné postavení dotazovaných

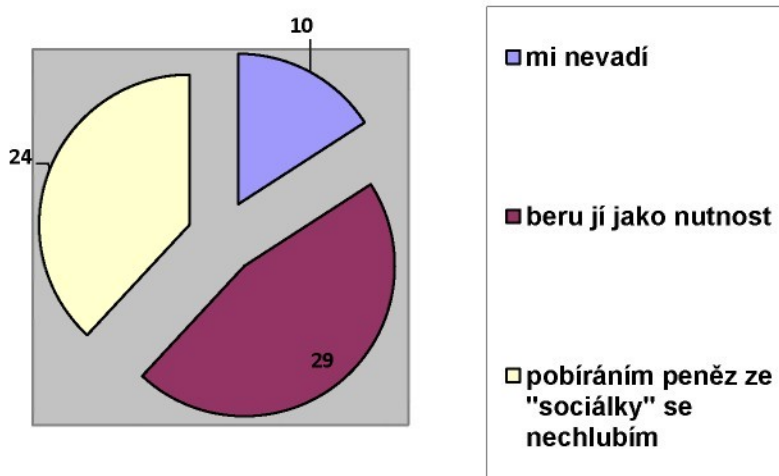

- *Dalším předpokladem, který byl vznesen: lidem odkázaným dlouhodobě na příjem ze sociálních dávek situace vyhovuje a nevadí jim. K tomuto tématu byly v dotazníku směřovány dvě otázky a to otázka č. 22, zaměřená na to, zda jedinec vystačí s příjmem ze sociálních dávek a otázka č. 23, zda závislost na výplatě sociálních dávek dotazovanému vadí či ne. Z výsledku šetření tedy vyplynulo, že stanovený předpoklad se **nepotvrdil**.*

graf č. 8 - s příjmem ze sociálních dávek.....

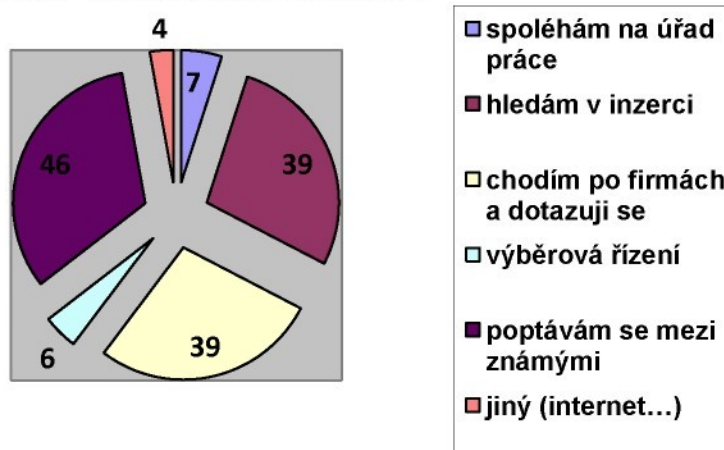

graf č. 9 - závislost na sociálních dávkách....

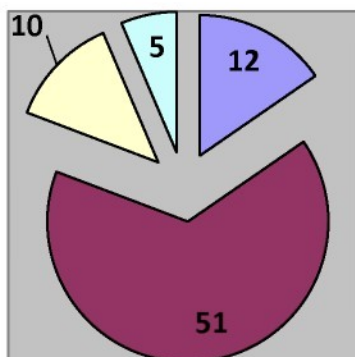

- *Poslední ze stanovených předpokladů bylo: Lidé odkázáni na sociální dávky vyvíjejí malou snahu se se svou špatnou sociální situací vyrovnat. K ověření této hypotézy měly napomoci dotazníkové otázky č. 13,14,16 a 20, 21. Ani tento předpoklad **nebyl naplněn**, většina respondentů uvedlo, že se snaží ze své špatné sociální situace vymanit. Viz následující grafická znázornění.*

graf č. 10 - způsob hledání zaměstnání

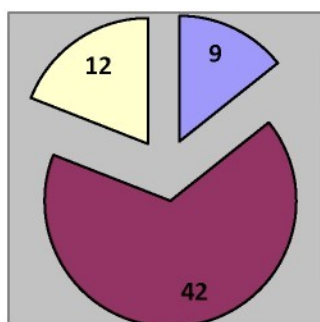
graf č. 11 - co jste ochotni učinit pro větší uplatnění na trhu práce

- přestěhovat se do místa, kde je více pracovních příležitostí
- rekvalifikační kurzy
- další vzdělávání se
- jiná možnost

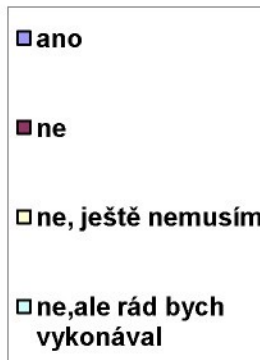
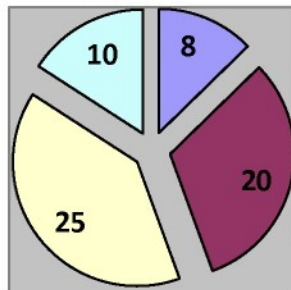
Je tedy zřejmé, že většina respondentů je ochotna zúčastnit se rekvalifikačního kurzu nabízeného úřadem práce. Mezi jiné možnosti, uvedli někteří respondenti, že jsou ochotni přijmout i méně placenou práci.

graf č. 12 - dostal jste v posledním půl roce nabídku na zaměstnání?

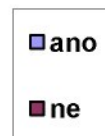
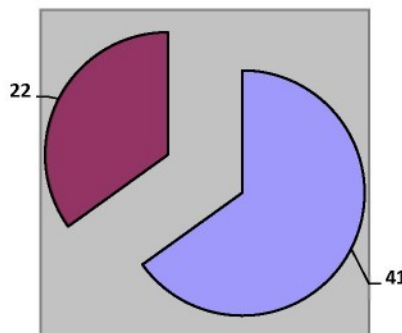

- ano
- ne
- ano, ale musel jsem odmítnout

graf č. 13 - vykonáváte veřejnou službu?

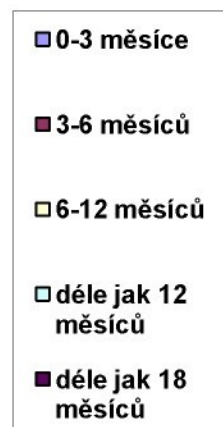
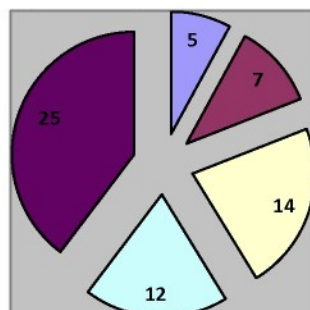
graf č. 14 - považujete veřejnou službu za potřebnou?

Další okruh otázek se zaměřoval na „historii“ pobírání sociálních dávek respondentů a to:

Jak dlouho pobíráte dávky pomoci v hmotné nouzi?

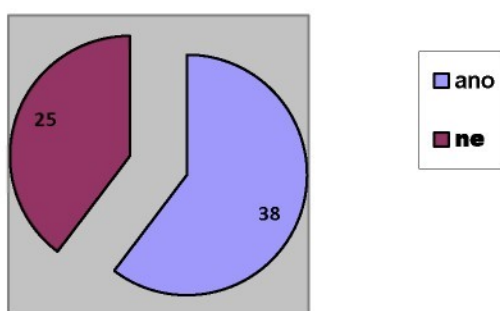
graf č. 15 - doba pobírání dávek pomoci v hmotné nouzi

Za pomoci studia spisové dokumentace bylo tvrzení respondentů potvrzeno. Z 63 příjemců dávek pomoci v hmotné nouzi, jich 25 pobírá dávku déle jak 18 měsíců, 12 déle jak 12 měsíců, 14 déle jak 6 měsíců a 13 osob pobírá dávku méně jak 6 měsíců – viz graf shora.

Jedna z dotazníkových otázek směřovala ke zjištění, zda oslovený respondent pobíral také v minulosti sociální dávku a to dávku sociální péče vyplácenou do životního minima. Zjištění bylo následující:

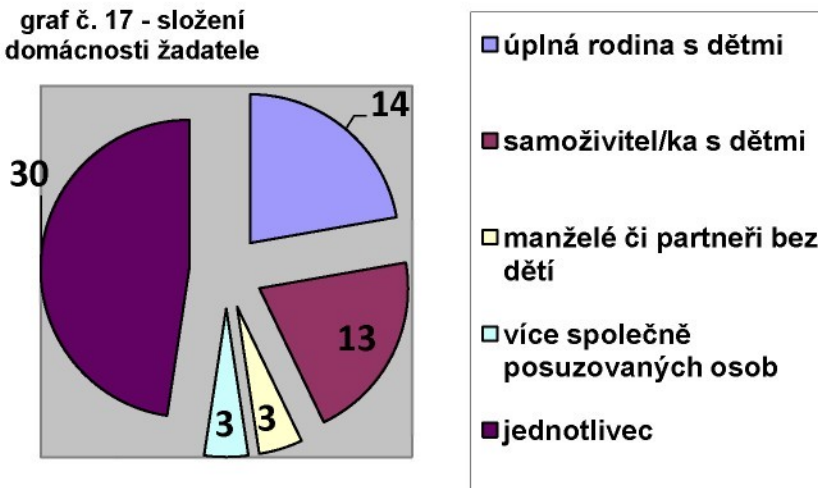
graf č. 16 - pobíral jste i dávky sociální péče vyplácené do ŽM?

Z výzkumného vzorku 63 respondentů odpověděla většina, 38 osob, že i v minulosti pobírali sociální dávky.

Otázka č. 10 v dotazníku měla za úkol zjistit, zda je příjemce sociální dávky posuzován s dalšími osobami, či samostatně, jako jednotlivec. Bylo zjištěno:

graf č. 17 - složení domácnosti žadatele

Většina z dotazovaných tedy žije bez partnera a je buď samostatně posuzována – celkem 30 z 63 respondentů, nebo posuzován pouze s dětmi – 13 osob.

Jednou ze zjišťovaných skutečností bylo, co vidí respondenti jako příčinu své současné sociální situace. Dotazovaní měli možnost vybrat z více nabízených možností a bylo zjištěno:

Tabulka č. 1 – odpovědi na důvod současné sociální situace

	POČET ODPOVĚDÍ
vzdělání	26
rodinné poměry (rozvod,...)	11
nenalezen vhodný pracovní uplatnění	29
bydliště (omezené možnosti zaměstnání)	22
etnická příslušnost	4
jazyková bariéra	4
zdravotní stav, věk	19
péče o malé dítě /děti	15
ztráta pracovních návyků	8
současná situace mi nevadí	1
jiný důvod	1

Nejčastěji respondenti viděli jako příčinu své současné špatné sociální situace své vzdělání (26 odpovědí z 63), nenalezení vhodného pracovního uplatnění (29 odpovědí z 63). Omezené možnosti dané místem bydliště odpovědělo 22 respondentů z 63. Zdravotní stav a věk uvedlo jako příčinu špatné sociální situace 19 osob. Celkem 15 respondentů vidí jako důvod své špatné sociální situace péči o malé děti. Zajímavé bylo zjištění, že pouze 4

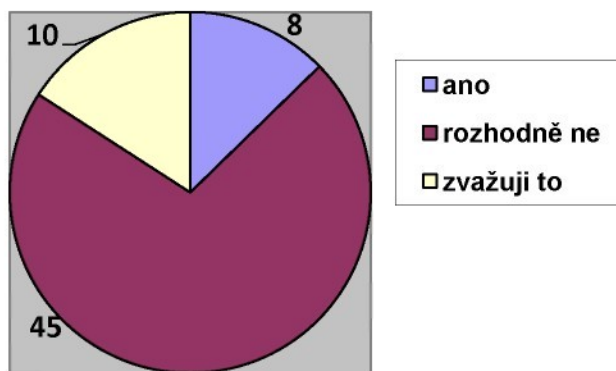
respondenti uvedli jako příčinu svých sociálních problémů svou etnickou příslušnost.

U otázky č. 17 museli být respondenti zvláště upozorňováni na tu skutečnost, že dotazník je anonymní a rozhodně nebude použit při dalším správním řízení. Zjištěno bylo, že většina, 45 dotazovaných z 63, není práci bez pracovní smlouvy ochotna přijmout.

Otázka zněla, zda je respondent ochoten pracovat tzv. na černo?

Zjištění je graficky znázorněno:

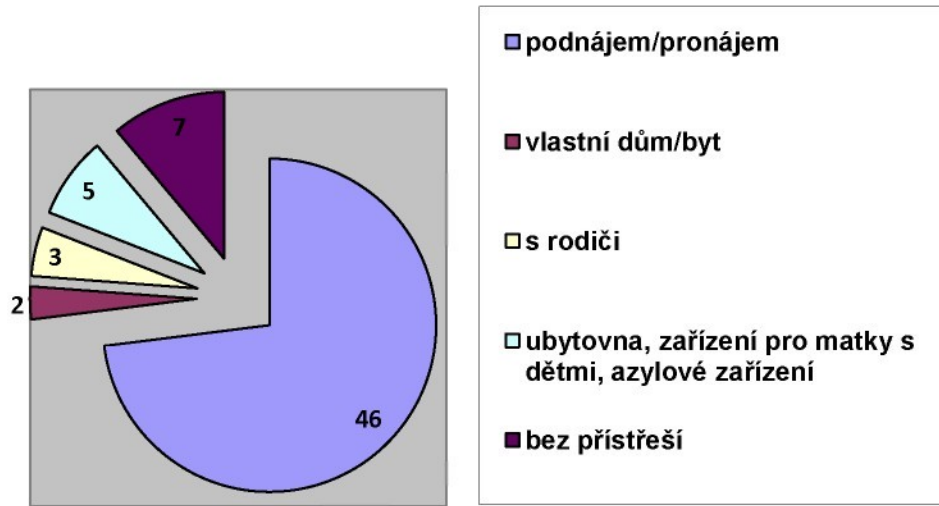
graf č. 18 - ochota práce bez pracovní smlouvy

Účelem dotazníkového šetření bylo také ověřit, v jakých podmínkách respondenti bydlí, tedy zda vlastní dům, či bydlí v podnájmu, pronájmu, či s rodiči. Zjištěné skutečnosti jsou uvedeny v grafu č. 19, viz dále.

graf č. 19 - způsob bydlení respondentů

3.4 Shrnutí výsledků praktické části a významná zjištění

Cílem předešlé podkapitoly bylo provést vyhodnocení a interpretaci získaných výsledků z dotazníkového šetření. V následující podkapitole pak bude proveden podrobnější rozbor výsledných dat.

Zajímavé bylo potvrzení předpokladu, že většina příjemců sociálních dávek jsou ženy. Výsledek ukazuje na tu skutečnost, že vyřizování úředních záležitostí, podávání žádostí, komunikace s úřady, je, pokud se jedná o úplnou rodinu, záležitostí většinou ženskou. Také to však ukazuje na fakt, že ženy, jako samoživitelky, mají velké finanční problémy a často se ocitají na pokraji hmotné nouze. Ženy pečující o malé děti mají velmi často ztížené možnosti zaměstnání, nemohou pracovat na směny, pokud nemají zabezpečeno hlídání dětí. Hodně žen má jen minimální praxi, děti se jim narodily často hned po škole, nebo ještě během učení a studia. Často tedy pak končí v evidenci uchazečů o zaměstnání a následně jsou odkázány na výplatu dávek pomoci v hmotné nouzi.

Předpoklad, že většina respondentů má pouze základní vzdělání se výzkumem potvrdil. Většina dotazovaných, celkem 33 z 63 uvedlo, že má pouze základní vzdělání. 25 osob z výzkumného vzorku je vyučeno, pouze 3 osoby uvedly, že mají středoškolské vzdělání. Dva respondenti nemají dokončeno ani základní vzdělání. Je zřejmé, že na trhu práce se člověk lépe uplatní, má-li potencionálnímu zaměstnavateli co nabídnout, tedy nejen praxi, ale i patřičné vzdělání. Vždyť 26 respondentů vidí vzdělání jako příčinu své špatné finanční situace. Domnívám se, že dnešní situace na trhu práce nepreferuje pouze vzdělání středoškolské a vysokoškolské, rozhodně i lidé s výučním listem, pokud svému řemeslu rozumí, se mohou kvalitně uplatnit. Ovšem během své praxe jsem se setkala i s tím, že zaměstnavatel zaměstnal radši člověka se základním vzděláním, kterého nemusel finančně ohodnotit tak vysoko, jako člověka s vyučením.

Jako důsledek dlouhodobého pobírání sociálních dávek, především pak dávek pomoci v hmotné nouzi, bylo považováno sociální vyloučení příjemců dávek. Zajímavé bylo zjištění z dotazníkového šetření, že pouze 22 osob z 63

dotázaných se cítí být v důsledku pobírání sociálních dávek na pokraji společnosti, cítí se sociálně vyloučení. Průzkum byl proveden v obci s počtem obyvatel do 5 tis. Obyvatelé zde mají dostatečné možnosti nakupování, kultury, je zde základní škola, dobré autobusové spojení. I to zřejmě ovlivnilo názor respondentů. Dle zákona o sociálních službách je za sociální vyloučení považováno vyčlenění osoby mimo běžný život společnosti a nemožnost se do něj zapojit v důsledku nepříznivé sociální situace. Jak vyplývá z výše uvedené skutečnosti, z 63 osob se 41 osob rozhodně necítí sociálně vyloučenými. Avšak mezi odpověďmi, kterými respondenti tlumočili své špatné zkušenosti spojené s pobíráním sociálních dávek, bylo uvedeno, citují:

- ✓ narážky, že nemám zájem o zaměstnání,*
- ✓ cítím, že jsem méněcenná, zbytečná,*
- ✓ okolí mnou opovrhuje, odmítají mne hrubším způsobem,*
- ✓ výčitky z řad zaměstnaných,*
- ✓ hrubé narážky,*
- ✓ mám omezené možnosti nakupování,*
- ✓ zaměstnání na mne koukají skrz prsty.*

Osobně považuji sociální vyloučení za jeden z hlavních problémů dlouhodobého pobírání sociálních dávek. V důsledku nízkých příjmů se jedinec nemůže plně integrovat do společnosti, často nemá zajištěno bydlení, jsou omezeny možnosti zaměstnání, zdravotní péče. Kvituji tedy zřízení Agentury pro sociální začleňování, která je nástrojem Vlády ČR. Agenturou byly v roce 2007 vytipovány lokality, které jsou ztíženy sociálním vyloučením. Bylo však vybráno pouze 12 měst, kde působí monitorovací výbor Agentury pro sociální začleňování. Domnívám se ale, že sociálně vyloučených lokalit je daleko více, jistě každá správní obec může vytipovat lokalitu, kde mají občané horší sociální podmínky a v důsledku lokality jen oni sami se svou situací nic nezmůžou.

Byl vysloven předpoklad, že děti z rodin dlouhodobě pobírajících sociální dávky jsou většinou pak samy odkázány na sociální pomoc státu. Bylo vycházeno z praxe, kdy během mého působení na sociálním odboru, celá řada dětí dlouhodobě vyplácených žadatelů o sociální dávky, posléze přišla o dávky pomoci v hmotné nouzi žádat taktéž. Také průzkum tuto hypotézu potvrdil. Vždyť 49 oslovených, z 63, uvedlo, že i někdo z jejich nejbližších příbuzných je příjemcem dávek pomoci v hmotné nouzi. Domnívám se, že děti z rodin sociálně slabých, mají vzor v chování svých rodičů, kteří postupně ztrácejí pracovní návyky, celý den mají „volno“, nemusí nikam pospíchat. Rodiče nemotivují své děti ke vzdělání, děti často po ukončení povinné školní docházky končí na úřadech práce, rodiče nemají prostředky a ani vůli k podpoře jejich dalšího vzdělávání. Ví, že pokud si pohlídají evidenci na úřadu práce, pravidelný příjem ze sociálních dávek je zajištěn. Toto však neplatí u všech, je možné, že některé děti se naopak z chování rodičů poučí a budou se snažit ze stigmatizace sociálně slabé rodiny vymanit.

Dalším předpokladem bylo, že příjemci sociálních dávek jsou nejčastěji ve věkovém rozhraní 25 až 35 let. Z dotazníkového šetření, ale i ze spisové dokumentace, bylo ověřeno, že z počtu 63 je celých 24 osob ve věkové hranici od 35 do 45 let. Dovolím si na tomto místě vyslovit myšlenku, že se jedná zřejmě o ženy, které se po rodičovských dovolených stávají nezaměstnanými, odkázanými na sociální dávky. Překvapivé zjištění je, že z 63 respondentů je pouze 6 starších 55 let, 3 ve věku 55 až 65 let a 3 nad 65 let. Z praxe mohu uvést, že klienti starší 55 let nemají často nárok na výplatu starobního důchodu a jsou odkázáni na výplatu sociálních dávek. Předpoklad, že největší zastoupení budou mít klienti ve věkové hranici 25 až 35 let, se tedy nepotvrdil.

Předpoklad, že žadatelé o sociální dávky bydlí spíše na vesnicích či menších městech, byl výzkumem potvrzen. Domnívám se, že je to způsobeno omezenými možnostmi zaměstnání, špatným dopravním spojením, obyvatelé malých měst a vesnic mají tímto horší podmínky na trhu práce, nabídky zaměstnání v jejich nejbližším okolí jsou omezeny. Je všeobecně známo, že Češi se za práci jen minimálně stěhují, dojíždění za prací také není moc oblíbené.

Jednoznačně se potvrdilo, že typickým příjemcem dávky pomoci v hmotné nouzi je nezaměstnaný jedinec. Současná situace na trhu práce je velmi špatná. Rok 2009 byl rokem velkého propouštění a snižování stavů zaměstnanců. Celá řada lidí byla nucena evidovat se na úřadech práce, někteří i poprvé v životě. Je tedy na nás, pracovnících v pomáhajících profesích, abychom k těmto lidem přistupovali individuálně, podali jim profesionální poradenství. Domnívám se totiž, že je rozdíl mezi příjemcem dávky, který je odkázaný na sociální dávky od prvopočátku, tedy někdy i 15 a více let a za celou dobu je stále nezaměstnaný a osobou, která práci nemůže najít rok. Špatnou pozici na současném trhu práce mají i starší osoby, lidé starší 50ti let, setkala jsem se však i s klienty, kteří byli odmítáni v zaměstnání z důvodu vyššího věku a to jim bylo 40.

Účelem dotazníkového šetření bylo zjištění, jakým způsobem se příjemci snaží ze své špatné sociální situace vymanit. Tedy jaké způsoby používají při hledání zaměstnání. Překvapující bylo zjištění, že z počtu 63 respondentů se počet 46 ptá především po svých známých. Pouze 4 respondenti uvedli, že při hledání zaměstnání používají i internet. Příjemce dávky pomoci v hmotné nouzi může zvýšit svou sociální dávku aktivitou, kterou prokazuje snahu zvýšení si příjmu vlastním přičiněním. Žadatelé jsou na tuto skutečnost řádně upozorňováni, ovšem ani jeden z mých klientů, z 63, nedokládá žádná potvrzení, či neproklazuje dostatečně snahu o zvýšení si příjmu vlastním přičiněním.

Jedna z otázek v dotazníkovém šetření si kladla za cíl zjistit, kdy naposledy respondent pracoval. Výsledek byl velmi zářející. 3 respondenti uvedli, že ještě nikdy nepracovali, 25 respondentů uvedlo, že pracovalo v době v rozmezí před 2 měsíci až 11 měsíci a 35 odpovědí bylo, že jedinec pracoval naposledy před několika lety. Největší doba od posledního zaměstnání byla uvedena: 20 let, dále pak 18 let, 15 let, hodně respondentů odpovědělo, že naposledy pracovalo před 5ti lety, nejkratší doba od posledního zaměstnání, v letech, byla uvedena 2 roky.

Rozhodně většině respondentů pobírání sociálních dávek, dle jejich vyjádření, vadí a s příjmem vystačí buď s problémy (23 respondentů z 63) nebo je pro ně naprosto nedostačující (33 odpovědi z 63). Pobíráním sociálních dávek se rozhodně neventiluje na veřejnosti 24 příjemců z oslovených respondentů a 29 bere závislost na sociálních dávkách jako nutnost. 10 osobám závislost na výplatě sociálních dávek nevadí.

Velké překvapení bylo zjištění způsobu bydlení respondentů. Z oblasti Stráže pod Ralskem, kde byl průzkum prováděn, je z 63 respondentů 7 osob bez přístřeší. Při podání žádosti o dávku pomoci v hmotné nouzi se zabývá správní orgán informacemi o bydlišti a náklady domácnosti, které žadatel předloží a které nepřímo ovlivní výplatu sociální dávky. Rozhodný je však okruh společně posuzovaných osob. Ať už spolu tyto osoby hospodaří či nikoliv, pokud žijí v jedné domácnosti, jsou posuzováni společně. S kolegyněmi se setkáváme s faktem, že právě toto je důvod, proč značná část žadatelů o sociální dávky trvá na tom, že je bez přístřeší a bez domova. Jsou ochotni se hlásit na ohlašovny příslušných úřadů, trvají na tom, že nemají stálou střechu nad hlavou. Během správního řízení, které následuje po podání žádosti, je pak na žadateli, aby prokázal, že je skutečným bezdomovcem. Z praxe mohu potvrdit, že je „bezdomovec a bezdomovec“. Setkáváme se s případy, kdy většinou mladí muži, aby dosáhli poskytnutí dávky, trvají na tom, že jsou bezdomovci. Nabídku ubytování v azylových zařízeních a ubytovnách však odmítají. Pak jsou ale skuteční bezdomovci, kteří přijmou nabídku s díky. Většina respondentů, 46 z 63 dotazovaných, žije v podnájmech, nebo v pronajatých bytech.

Cílem dotazníku bylo také zjištění názoru respondentů na veřejnou službu. Město Stráž pod Ralskem zřídilo institut veřejné služby v červenci roku 2009 a tak mají příjemci dávek pomoci v hmotné nouzi, žijící právě v uvedeném městě, možnost práce v rámci veřejné služby a zachování si tak svého životního minima při hodnocení sociální dávky, případně si sociální dávku i zvýšit, pokud odpracují více jak 30 hodin v daném měsíci. Z počtu 63 respondentů pracuje v rámci veřejné služby 8 osob – a musím říct, že většina pracuje opravdu více jak 30 hodin a zvyšuje se jim tak jejich sociální dávka a jsou tzv. bonifikováni. 25 osob z počtu 63 respondentů uvedlo, že se jich nutnost výkonu veřejné

služby zatím netýká, ovšem i oni jsou již v dostatečném předstihu informováni a jistě budou mít možnost v rámci veřejné služby pracovat. 20 osob odpovědělo, že v rámci veřejné služby nepracují, jedná se však nejen osoby ve starobním důchodu, ale i na rodičovské dovolené. Přesto i v této skupině jsou osoby, které i přes snížení dávky na pouhé existenční minimum, k výkomu veřejné služby nepřistoupí a raději tak budou měsíčně pobírat pouhých 2.020,- Kč. Od ledna 2010 došlo k dalšímu zpřísnění podmínek při hodnocení dávky pomoci hmotné nouze a to tak, že veřejná služba se týká i osob, které byly uznány invalidními v III. stupni invalidity, ale nemají nárok na výplatu invalidního důchodu pro třetí stupeň invalidity. I na našem sociálním odboru došlo z tohoto důvodu ke snížení několika sociálních dávek, ovšem ne vždy s tímto postupem osobně souhlasím. Pokud nemá osoba nárok na výplatu invalidního důchodu z toho důvodu, že neodpracovala potřebný počet let a nebo že neplatila řádně pojištění, je tento krok zřejmě správný, ovšem mám ve své evidenci klienta, který pochází ze země, s kterou nemáme uzavřenu mezinárodní smlouvu, je skutečně invalidní ve třetím stupni invalidity a vzhledem k tomu, že nemá nárok na výplatu důchodu, snížila se mu částka životního minima na částku existenčního minima. Tento člověk je přitom mentálně postižený a není dost možné, aby v rámci veřejné služby pracoval. Hradí celou řadu léků a bohužel, dokud se zákon případně nezmění, bude měsíčně pobírat pouze částku 2.020,- Kč. Tím se ovšem dostává do stále hlubší sociální propasti a sociálního vyloučení. Tento člověk nebude mít dostatek prostředků na úhradu nákladů domácnosti, nemá zde žádné příbuzné.

4 Závěr

Bakalářská práce se zabývala systémem sociálních dávek, kterými stát pomáhá řešit určité sociální situace obyvatel. Zaměřena byla však především na dávky pomoci v hmotné nouzi. Cílem práce bylo přiblížení jednotlivých sociálních dávek, jejich přehled a vysvětlení některých pojmů.

Práce byla rozdělena na dvě stěžejní části. První, teoretická část, si za pomoci odborných zdrojů a informací kladla za cíl presentovat druhy sociálních dávek, podmínky nároku na dávky, zajištění výplaty dávek a snažila se vysvětlit vybrané pojmy, které se úzce dotýkají sociálních dávek. Především pak pojem sociálního vyloučení, které je považováno za jeden z hlavních důsledků dlouhodobého pobírání sociální dávek. Přiblížen je ovšem i pojem veřejné služby, která byla do systému hmotné nouze zavedena teprve nedávno, v roce 2009 a již nyní má své výsledky. S hmotnou nouzí však úzce souvisí i další státní dávky, a to dávky státní sociální podpory, které také byly v teoretické části bakalářské práce popsány, jednotlivé typy dávek, podmínky pro přiznání dávek, zajištění systému státní sociální podpory.

Druhá, praktická část, se za pomoci dotazníků zabývala zjišťováním postojů vybraného vzorku, kterým byl stanoven okruh 63 klientů sociálního odboru, bydlících ve Stráži pod Ralskem. Některá data však bylo možné ověřit studiem spisové dokumentace poživatelů dávek pomoci v hmotné nouzi. Praktická část byla zaměřena také na zjištění příčin dlouhodobého pobírání sociálních dávek – z pohledu příjemce dávky.

Bakalářská práce je doplněna přílohami, které jsou určeny pro dokreslení popisovaných skutečností a faktů.

5 Návrhová opatření

Od ledna 2007 došlo k významným změnám v oblasti právních úprav systému sociální péče. V minulosti vycházela právní úprava především ze zákona o sociálním zabezpečení, ze zákona č. 100/1988 Sb. ve znění pozdějších předpisů. Další změny přineslo přijetí zákona o životním minimu, č. 463/1991 Sb., a zákona o sociální potřebnosti, č. 482/1991 Sb. Celá řada odborníků si kladla za cíl sjednotit systém sociálních dávek a do praxe tak přineslo velkou změnu přijetí zákona č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi. Současně s tímto zákonem nabyl účinnosti zákon č. 110/2006 Sb., o životním a existenčním minimu, který je při posuzování sociální situace v systému dávek pomoci v hmotné nouzi významně využíván.

Třetím rokem se vyplácí dávky pomoci v hmotné nouzi novým systémem. Ještě stále se však pracovníci sociálních odborů, zabývající se výplatou dávek pomoci v hmotné nouzi, setkávají s nedostatky aplikace, především v počítačovém systému, který je jednotný pro celou republiku. Z praxe mohu říci, že velmi kvitujeme školení a pracovní setkávání zaměstnanců sociálních odborů, kde si vždy můžeme vyměnit cenné informace a zkušenosti z praxe.

Z výsledku dotazníkového šetření vyplynulo, že je třeba se věnovat vzdělávání našich dětí, pokud je to jen trochu možné, rozhodně neukončovat jejich přípravu na budoucí povolání hned v počátku, a rozhodně pokračovat i po povinné školní docházce další školou. Sami příjemci dávek pomoci v hmotné nouzi vidí jako příčinu své závislosti na výplatě sociálních dávek své nízké vzdělání. Podstatnou příčinou odkázanosti na sociální dávky je rozhodně nezaměstnanost. Je tedy třeba podporovat aktivní zaměstnávání a politiku zaměstnanosti. Klienti sociálních odborů by se neměli bát třeba jen brigádního zaměstnávání, na základě dohod o provedení práce. Každá taková činnost utužuje jejich pracovní návyky a zvyšuje tak možnost případného zaměstnání a vymanění se tak z odkázanosti na výplatu sociální dávky. Úřady práce by měly zřizovat ještě více rekvalifikačních kurzů, aby si nezaměstnaný rozšířil své dovednosti a znalosti.

Jednou z dalších příčin odkázanosti na sociální dávky je to, že lidé se bojí za práci stěhovat. Neradi mění bydliště, mění tím své známé, zaběhlé rituály.

Dotazníkovým šetřením vyplynulo, že většina dotázaných aktivně hledá zaměstnání. Ovšem z praxe mohu říci, že o tom respondenti nedokládají žádná potvrzení, neprokazují dostatečně svou snahu. Více bych tedy odlišila, třeba vyšší sociální dávky, osoby, které se skutečně snaží a sociálnímu odboru svou snahu prokazují.

Nástrojem pro ověření si sociální situace klienta, žadatele o sociální dávku, je i místní sociální šetření. Ovšem vzhledem k nárůstu administrativních úkonů, máme my, sociální pracovníci, stále méně času provádět sociální šetření. Vidím toto jako velký nedostatek systému pomoci v hmotné nouzi, kdy sociální pracovníci se stávají pouhými administrátory a s klientem nemáme možnost provádět kvalitní profesionální poradenství. Zvýšila bych počet pracovníků v oblasti hmotné nouze.

Osobně vítám institut veřejné služby. I z výzkumu vyplynulo, že celkem 41 respondentů z 63 oslovených vyslovilo s veřejnou službou svůj jednoznačný souhlas. Ovšem ne každý, koho se veřejná služba týká, je ochoten měsíčně odpracovat ve prospěch své domovské obce min. 20 hodin v rámci veřejné služby – např. úklid veřejných komunikací, údržba veřejné zeleně, ošetřování zeleně a trávníků, ...

Jako další podstatnou příčinu dlouhodobé závislosti na sociálních dávkách vidím to, že i přes neustálá opatření a snižování sociálních výhod, jsou sociální dávky stále ještě vysoké. Osobně bych přivítala, kdyby jinou výši sociální dávky měl občan, který pobírá dávku déle jak 12 měsíců a jinou výši ten, který je teprve novým žadatelem, který čerstvě přišel o zaměstnání a o dávku pomoci v hmotné nouzi žádá poprvé v životě.

6 Použitá literatura

BŘESKÁ, Naděžda, BURDOVÁ, Eva, VRÁNOVÁ, Lucie. *Státní sociální podpora s komentářem a příklady*. Jihlava: ANAG, 2008. ISBN 978-80-7263-467-8

BŘESKÁ, Naděžda, VRÁNOVÁ, Lucie. *Dávky pomoci v hmotné nouzi a dávky sociální péče pro zdravotně postižené občany*. Olomouc: ANAG, 2008. ISBN 978-80-7263-378-4

KOPŘIVA, Karel. *Lidský vztah jako součást profese*. 4. vydání. Praha: Portál, 2000. ISBN 80-7178-429-X

KREBS, Vojtěch, POLÁKOVÁ, Soňa, SOVA, Václav. *Sociální rozvoj*. 1. vyd. Praha: 1990, ISBN 80-7079-421-6

KREBS, Vojtěch. *Sociální politika*. 3. vyd. Praha: ASPI, 2005. 504 s. ISBN 80-7357-050-5

MATOUŠEK, Oldřich. *Základy sociální práce*. 2. vyd. Praha: Portál, 2007. 309 s. ISBN 978-80-7367-331-4

MATOUŠEK, Oldřich. *Metody a řízení sociální práce*. Praha: 2003. ISBN 80-7178-548-2

MOŽNÝ, Ivo. *Česká společnost*. 1. vyd. Praha: Portál, 2002, ISBN: 80-7178-624-1

NAVRÁTIL, Pavel. *Romové v české společnosti*. Praha: Portál, 2003, ISBN: 80-7178-741-8

VÁGNEROVÁ, Marie. *Psychopatologie pro pomáhající profese*. 3. vyd. Praha: 2004. 870 s. ISBN 80-7178-802-3

VÁGNEROVÁ, Marie. *Psychopatologie pro pomáhající profese : Variabilita a patologie lidské psychiky*. 3. vyd. Praha: Portál, 2002. 444 s. ISBN 80-7178-678-0

ŽIŽKOVÁ, Jana, KREBS, Vojtěch. *Základy sociální politiky*. 1. vyd. Praha: 1993, ISBN 80-7079-975-7

Internetové zdroje:

MPSV: *Informační systém státní sociální podpory*. Praha: 2008. Dostupné na <http://portal.mpsv.cz/soc/ssp/evidinf> (8.11.2008)

MPSV: *Dávky státní sociální podpory*. Praha: 2008. Dostupné na WWW <http://www.mpsv.cz/cs/2> (9.11.2008)

MPSV: *Dávky péstounské péče*. Praha: 2010. Dostupné na WWW http://portal.mpsv.cz/soc/ssp/obcane/pestounska_pece, (11.2.2010)

MPSV: *Míra nezaměstnanosti*, Praha: 2010, dostupné na WWW <http://www.mpsv.cz/cs/8249>, (12.2.2010)

AGENTURA PRO SOCIÁLNÍ ZAČLEŇOVÁNÍ, Praha: 2009. Dostupné na WWW <http://www.socialni-zaclenovani.cz> (30.12.2009)

SOCIÁLNÍ REVUE: *Projekty Evropského roku 2010 v Česku*, Praha:2010. Dostupné na WWW <http://socialnirevue.cz/item/projekty-evropskeho-roku-2010-v-cesku> (8.2.2010)

Sborníky a příručky:

HNILICOVÁ, Helena, *Kvalita života, sborník příspěvků z konference*, Kostelec nad Černými lesy, 2004. ISBN: 80-86625-20-6

Příručka pro sociální integraci, Praha: 2009, ISBN: 978-80-7440-014-8

Základní právní předpisy:

Zákon č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 110/2006 Sb., o životním a existenčním minimu, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů.

7 Seznam příloh

Příloha č. 1 - Žádost o příspěvek na živobytí, viz str. 14

Příloha č. 2 - Žádost o doplatek na bydlení, viz str. 14

Příloha č. 3 - Dotazník použitý při výzkumu, viz str. 42

Tiskopis prosím vyplňte čitelně

podací razítko

Žádost o příspěvek na živobytí

A. Žadatel:

1.	Příjmení:	Jméno ¹⁾ :		Titul:	
	Rodné příjmení ²⁾ :	Rodné číslo v ČR ³⁾ :		Státní příslušnost:	
	Nezaopatřenost ⁴⁾ :	Rodinný stav ⁵⁾ :	Manžel(ka) ⁶⁾ :	Rodiče ⁷⁾ :	
	Příjem ⁸⁾ :	St. důchod ⁹⁾ :	Zdrav. stav ¹⁰⁾ :	St. invalidity ¹¹⁾ :	Inv. důchod ¹²⁾ :
	Dieta ¹³⁾ :	Rodičovský př. ¹⁴⁾ :	Péče ¹⁵⁾ :	Majetek ¹⁶⁾ :	Vyživovací pov. ¹⁷⁾ :
Trvalý pobyt: Obec: ..... Část obce: ..... Ulice: ..... Č. p. ¹⁸⁾ : ..... Č. orient.: ..... PSČ:					
Telefon:		E-mail:			

B. Zástupce žadatele:

Vyplňte pouze v případě, že žádost podává zástupce žadatele (zákonný zástupce, jiná fyzická osoba, které byla nezletilá osoba rozhodnutím příslušného orgánu svěřena do péče, zmocněnec, opatrovník).

2.	Příjmení:	Jméno ¹⁾ :		Titul:
	Rodné příjmení ²⁾ :	Rodné číslo v ČR ³⁾ :		Státní příslušnost:
	Trvalý pobyt: Obec: ..... Část obce: ..... Ulice: ..... Č. p. ¹⁸⁾ : ..... Č. orient.: ..... PSČ:			
Telefon:		E-mail:		

1) Uveďte všechna jména osoby.

2) Kolonku **Rodné příjmení** vyplňte pouze v případě, že se liší od příjmení.

3) Cizinci, pokud nemají v ČR přiděleno rodné číslo, uvedou v kolonce **Rodné číslo v ČR** datum narození ve tvaru den, měsíc, rok a pohlaví ve tvaru: M nebo Ž (muž nebo žena).

4) Do kolonky **Nezaopatřenost** запиšte **ANO**, pokud osoba splňuje podmínky nezaopatřenosti dítěte. Pokud osoba není nezaopatřeným dítětem, kolonku proškrtněte.

5) Do kolonky **Rodinný stav** запиšte jednu z uvedených možností ve formě: 1 – svobodný(á), 2 – ženatý/vdaná, 3 – vdovec/vdova, 4 – rozvedený(á).

6) Do kolonky **Manžel(ka)** uveďte pořadové číslo osoby z tabulky části A nebo D, která je manželem(kou) osoby.

7) Do kolonky **Rodiče** uveďte pořadová čísla osob z tabulky části A nebo D, které jsou rodiči (nebo osobami, kterým je dítě rozhodnutím příslušného orgánu svěřeno do péče) nezletilé nezaopatřené osoby nebo rodiči osamělého rodiče nezletilého nezaopatřeného dítěte. Pokud ani jeden z těchto rodičů v části A nebo D není uveden, kolonku proškrtněte.

8) Do kolonky **Příjem** запиšte **NE**, pokud osoba za předchozí tři měsíce a v měsíci podání žádosti neměla rozhodný příjem (k příjmu z dávek státní sociální pomoci a podpory v nezaměstnanosti nebo při rekvalifikaci nepřihlížejte). V ostatních případech kolonku proškrtněte.

9) Do kolonky **St. důchod** запиšte **ANO**, pokud je osoba poživitelem starobního důchodu. V ostatních případech kolonku proškrtněte.

10) Do kolonky **Zdrav. stav** запиšte **ANO**, pokud je osoba těžce zdravotně postižená nebo dlouhodobě nemocná. V ostatních případech kolonku proškrtněte.

11) Do kolonky **St. invalidity** запиšte stupeň invalidity, který byl osobě přiznán. V ostatních případech kolonku proškrtněte.

12) Do kolonky **Inv. důchod** uveďte **Ano**, jestliže osobě byl přiznán invalidní důchod. V ostatních případech kolonku proškrtněte.

13) Do kolonky **Dieta** запиšte **ANO**, pokud osobě lékař doporučil dietní stravování. V ostatních případech kolonku proškrtněte.

14) Do kolonky **Rodičovský př.** запиšte **ANO**, pokud osoba pobírá rodičovský příspěvek. Pokud osoba rodičovský příspěvek nepobírá, kolonku proškrtněte.

15) Do kolonky **Péče** запиšte z tabulky D pořadové číslo dítěte, kterému je osoba rodičem a o které celodenně, osobně a řádně pečuje a toto dítě nemůže být z vážných důvodů umístěno v jeslích, mateřské škole nebo v obdobném zařízení. V ostatních případech kolonku proškrtněte.

16) Do kolonky **Majetek** запиšte **ANO**, pokud osoba vlastní nemovitý nebo movitý majetek (mimo obvyklé vybavení domácnosti) anebo využívá obdobný majetek osoby blízké. V ostatních případech kolonku proškrtněte.

17) Do kolonky **Vyživovací povinnost** uveďte **ANO**, pokud máte stanovenou vyživovací povinnost vůči nezletilému dítěti anebo pokud máte vůči zletilému dítěti dluh na výživném, který vznikl v době nezletilosti dítěte. Pokud vyživovací povinnost vůči nezletilému dítěti stanovenou nemáte a nemáte ani vůči zletilému dítěti dluh na výživném, který vznikl v době nezletilosti dítěte, uveďte **NE**. Dítě se považuje za nezletilé i v měsíci, ve kterém nabylo zletilosti.

18) Pokud je místo čísla popisného přiděleno číslo evidenční, uveďte před číslem písmeno E.

C. Adresa užívaného bytu:

Vyplňte pouze v případě, že se adresa užívaného bytu liší od trvalého pobytu žadatele. Pokud adresu nevyplníte, je adresa trvalého pobytu žadatele považována za adresu užívaného bytu.

Adresa:	Obec:	Část obce: .....
	Ulice:	Č. p. ¹⁸⁾ : ..... Č. orient.: ..... PSČ: .....

D. Ostatní společně posuzované osoby¹⁹⁾:

Uveďte všechny osoby, které s žadatelem společně užívají byt na adrese uvedené v části C. Manžela/manželku a nezletilé nezaopatřené děti žadatele a ostatních společně posuzovaných osob uveďte i tehdy, jestliže s oprávněnou osobou společně byt neužívají.

Podpisem stvrzuje každá z uvedených osob správnost a úplnost uvedených údajů a dává výslovný souhlas k tomu, aby státní orgány a další právnické osoby a fyzické osoby sdělily příslušnému úřadu, který o dávce rozhoduje nebo ji vyplácí, výši příjmu těchto osob, údaje o přihlášení se k trvalému pobytu, v případě nezaopatřené dítěte skutečnosti prokazující nezaopatřenost a další údaje, a to v rozsahu potřebném pro rozhodování o nároku na dávku, její výši a výplatu a pro posuzování podle § 16 zákona č. 111/2006 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

3.	Příjmení:		Jméno ¹⁾ :		Titul:	
	Rodné příjmení ²⁾ :		Rodné číslo v ČR ³⁾ :		Státní příslušnost:	
	Nezaopatřenost ⁴⁾ :	Rodinný stav ⁵⁾ :	Manžel(ka) ⁶⁾ :		Rodiče ⁷⁾ :	
	Příjem ⁸⁾ :	St. důchod ⁹⁾ :	Zdrav. stav ¹⁰⁾ :	St. invalidity ¹¹⁾ :	Inv. důchod ¹²⁾ :	
	Dieta ¹³⁾ :	Rodičovský př. ¹⁴⁾ :	Péče ¹⁵⁾ :	Majetek ¹⁶⁾ :	Vyživovací pov. ¹⁷⁾ :	
	Užívání a náklady ²⁰⁾ :	Nástup ²¹⁾ :	Ústavní péče ²²⁾ :		Podpis:	
4.	Příjmení:		Jméno ¹⁾ :		Titul:	
	Rodné příjmení ²⁾ :		Rodné číslo v ČR ³⁾ :		Státní příslušnost:	
	Nezaopatřenost ⁴⁾ :	Rodinný stav ⁵⁾ :	Manžel(ka) ⁶⁾ :		Rodiče ⁷⁾ :	
	Příjem ⁸⁾ :	St. důchod ⁹⁾ :	Zdrav. stav ¹⁰⁾ :	St. invalidity ¹¹⁾ :	Inv. důchod ¹²⁾ :	
	Dieta ¹³⁾ :	Rodičovský př. ¹⁴⁾ :	Péče ¹⁵⁾ :	Majetek ¹⁶⁾ :	Vyživovací pov. ¹⁷⁾ :	
	Užívání a náklady ²⁰⁾ :	Nástup ²¹⁾ :	Ústavní péče ²²⁾ :		Podpis:	
5.	Příjmení:		Jméno ¹⁾ :		Titul:	
	Rodné příjmení ²⁾ :		Rodné číslo v ČR ³⁾ :		Státní příslušnost:	
	Nezaopatřenost ⁴⁾ :	Rodinný stav ⁵⁾ :	Manžel(ka) ⁶⁾ :		Rodiče ⁷⁾ :	
	Příjem ⁸⁾ :	St. důchod ⁹⁾ :	Zdrav. stav ¹⁰⁾ :	St. invalidity ¹¹⁾ :	Inv. důchod ¹²⁾ :	
	Dieta ¹³⁾ :	Rodičovský př. ¹⁴⁾ :	Péče ¹⁵⁾ :	Majetek ¹⁶⁾ :	Vyživovací pov. ¹⁷⁾ :	
	Užívání a náklady ²⁰⁾ :	Nástup ²¹⁾ :	Ústavní péče ²²⁾ :		Podpis:	
6.	Příjmení:		Jméno ¹⁾ :		Titul:	
	Rodné příjmení ²⁾ :		Rodné číslo v ČR ³⁾ :		Státní příslušnost:	
	Nezaopatřenost ⁴⁾ :	Rodinný stav ⁵⁾ :	Manžel(ka) ⁶⁾ :		Rodiče ⁷⁾ :	
	Příjem ⁸⁾ :	St. důchod ⁹⁾ :	Zdrav. stav ¹⁰⁾ :	St. invalidity ¹¹⁾ :	Inv. důchod ¹²⁾ :	
	Dieta ¹³⁾ :	Rodičovský př. ¹⁴⁾ :	Péče ¹⁵⁾ :	Majetek ¹⁶⁾ :	Vyživovací pov. ¹⁷⁾ :	
	Užívání a náklady ²⁰⁾ :	Nástup ²¹⁾ :	Ústavní péče ²²⁾ :		Podpis:	

19) § 2 a § 8 zákona č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů.

20) Do kolonky **Užívání a náklady** запиšte **NE**, pokud osoba společně s žadatelem trvale nežije a neuhrazuje s ní společně náklady na své potřeby. **NE** запиšte také v případě, že osoba nastoupila výkon trestu odnětí svobody nebo byla vzata do vazby nebo jí jsou poskytovány pobytové sociální služby v domově pro osoby se zdravotním postižením, domově pro seniory nebo domově se zvláštním režimem, nebo v chráněném bydlení. V ostatních případech kolonku proškrtněte.

21) Do kolonky **Nástup** uveďte datum nástupu, pokud osoba v průběhu měsíce podání žádosti nastoupila výkon trestu odnětí svobody nebo byla vzata do vazby, nebo nastoupila do domova pro osoby se zdravotním postižením, domova pro seniory, domova se zvláštním režimem nebo do chráněného bydlení, kde jsou jí poskytovány pobytové sociální služby.

22) Do kolonky **Ústavní péče** uveďte datum nástupu osoby do zdravotnického zařízení ústavní péče, psychiatrické léčebny nebo léčebny pro dlouhodobě nemocné.

7.	Příjmení:		Jméno ¹⁾ :		Titul:	
	Rodné příjmení ²⁾ :		Rodné číslo v ČR ³⁾ :		Státní příslušnost:	
	Nezaopatřenost ⁴⁾ :	Rodinný stav ⁵⁾ :	Manžel(ka) ⁶⁾ :		Rodiče ⁷⁾ :	
	Příjem ⁸⁾ :	St. důchod ⁹⁾ :	Zdrav. stav ¹⁰⁾ :	St. invalidity ¹¹⁾ :	Inv. důchod ¹²⁾ :	
	Dieta ¹³⁾ :	Rodičovský př. ¹⁴⁾ :	Péče ¹⁵⁾ :	Majetek ¹⁶⁾ :	Vyživovací pov. ¹⁷⁾ :	
	Užívání a náklady ²⁰⁾ :	Nástup ²¹⁾ :	Ústavní péče ²²⁾ :		Podpis:	
			. . 20	. . 20		
8.	Příjmení:		Jméno ¹⁾ :		Titul:	
	Rodné příjmení ²⁾ :		Rodné číslo v ČR ³⁾ :		Státní příslušnost:	
	Nezaopatřenost ⁴⁾ :	Rodinný stav ⁵⁾ :	Manžel(ka) ⁶⁾ :		Rodiče ⁷⁾ :	
	Příjem ⁸⁾ :	St. důchod ⁹⁾ :	Zdrav. stav ¹⁰⁾ :	St. invalidity ¹¹⁾ :	Inv. důchod ¹²⁾ :	
	Dieta ¹³⁾ :	Rodičovský př. ¹⁴⁾ :	Péče ¹⁵⁾ :	Majetek ¹⁶⁾ :	Vyživovací pov. ¹⁷⁾ :	
	Užívání a náklady ²⁰⁾ :	Nástup ²¹⁾ :	Ústavní péče ²²⁾ :		Podpis:	
			. . 20	. . 20		

E. Adresy trvalého pobytu společně posuzovaných osob, které jsou odlišné od adresy trvalého pobytu žadatele:

Číslo osoby uvedené v tabulce části D:	
Trvalý pobyt:	Obec: ..... Část obce: .....
	Ulice: ..... Č. p. ¹⁸⁾ : ..... Č. orient.: ..... PSČ: .....
Číslo osoby uvedené v tabulce části D:	
Trvalý pobyt:	Obec: ..... Část obce: .....
	Ulice: ..... Č. p. ¹⁸⁾ : ..... Č. orient.: ..... PSČ: .....
Číslo osoby uvedené v tabulce části D:	
Trvalý pobyt:	Obec: ..... Část obce: .....
	Ulice: ..... Č. p. ¹⁸⁾ : ..... Č. orient.: ..... PSČ: .....

F. Způsob výplaty dávky²³⁾:

Zaškrtněte jednu z následujících čtyř variant a do příslušné tabulky uveďte doplňující informace.

na účet u peněžního ústavu v ČR vedeném v CZK:

Číslo účtu:	Kód banky:	Specifický symbol ²⁴⁾ :
-------------	------------	------------------------------------

na účet zahraničního peněžního ústavu v EU:

Příjemce	IBAN:	Měna:
	Název:	
	Adresa: Město:	Stát: .....
(uveďte alespoň město a stát)		
Banka příjemce	BIC/SWIFT:	
	Název:	
	Adresa: Město:	Stát: .....
(uveďte alespoň město)		

23) Způsob výplaty určuje úřad, který o dávce rozhoduje nebo ji vyplácí. Žadatelem uvedený způsob výplaty je podkladem pro jeho stanovení.

24) Kolonku **Specifický symbol** vyplňte pouze v případě Československé obchodní banky pro účty s číslem 6699.

poštovní poukázkou:

žadateli

zástupci

žadateli na jinou adresu:

zástupci na jinou adresu:

Obec: ..... Část obce: .....
Ulice: ..... Č. p.¹⁸⁾: ..... Č. orient.: ..... PSČ: .....

dávku si budu vyzvedávat v hotovosti

G. Prohlášení žadatele:

Prohlašuji, že jsou v této žádosti uvedeny všechny společně posuzované osoby.

Veškeré údaje v této žádosti jsou pravdivé a jsem si vědom(a) případných následků, které by pro mne z nepravdivých údajů vyplývaly.

Podpisem rovněž dávám svůj výslovný souhlas k tomu, aby státní orgány a další právnické osoby a fyzické osoby sdělily příslušnému úřadu, který o dávce rozhoduje nebo jí vyplácí, výši příjmu, údaje o přihlášení se k trvalému pobytu, v případě nezaopatřeného dítěte skutečnosti prokazující nezaopatřenost a další údaje, a to v rozsahu potřebném pro rozhodování o nároku na dávku, její výši a výplatu a pro posuzování podle § 16 zákona č. 111/2006 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

Jsem si vědom(a) povinnosti písemně ohlásit příslušnému úřadu, který o dávce rozhoduje, do 8 dnů změny ve skutečnostech, které jsou rozhodné pro trvání nároku na dávku, její výši a výplatu (např. pro žadatele nebo kteroukoli z ostatních společně posuzovaných osob doklad o uznání osoby za dočasně práce neschopnou, pokud bude takto osoba uznána, doklad o pobírání dávek nemocenského pojištění z důvodu těhotenství nebo mateřství, pokud tyto dávky bude osoba pobírat, ohlásit nástup výkonu trestu odnětí svobody, vzetí do vazby, pobyt v domově pro osoby se zdravotním postižením, domově pro seniory nebo domově se zvláštním režimem, nebo v chráněném bydlení nebo pobyt ve zdravotnickém zařízení ústavní péče, psychiatrické léčebně nebo léčebně pro dlouhodobě nemocné, aj.).

Formulář jsem převzal(a) z oficiálních webových stránek Ministerstva práce a sociálních věcí, nezměnil(a) jsem na něm žádné pevné texty, pouze jsem pravdivě vyplnil(a) kolonky určené k vyplňování.

V	dne	.	.	20	Podpis:
---	-----	---	---	----	---------

K žádosti prosím doložte:

- pro všechny uvedené osoby (mimo osoby v části E) průkaz totožnosti, u dětí do 15 let rodný list
- **Informace o užívání bytu**

Dále doložte níže uvedené doklady a potvrzení, a to pro žadatele a ostatní společně posuzované osoby, které neprohlásily, že společně s žadatelem trvale nežijí a neuhrazují s ní společně náklady na své potřeby.

- pro nezaopatřené děti po skončení povinné školní docházky a vždy od školního roku začínajícího v kalendářním roce, v němž dítě dovršilo 15 let:
  - **Potvrzení o studiu** nebo
  - **Potvrzení o zdravotním stavu vydávaném úřadem práce** nebo dokládající neschopnost vykonávat soustavnou výdělečnou činnost z důvodů dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu nebo
  - **Potvrzení o zdravotním stavu vydávaném ošetřujícím lékařem** dokládající neschopnost soustavně se připravovat na budoucí povolání nebo vykonávat výdělečnou činnost pro nemoc nebo úraz
- pro každou osobu, která společně užívá byt a společně uhrazuje náklady na své potřeby, **Doklad o výši měsíčních příjmů** za tři kalendářní měsíce předcházející kalendářnímu měsíci, ve kterém podáváte žádost o přiznání dávky. Pokud osoba v kolonce **Příjem** vyplnila **NE**, **Doklad o výši měsíčních příjmů** nedokládejte.
- pro každou osobu, která vyplnila **ANO** v kolonce **St. důchod**, doklad o přiznání starobního důchodu
- pro každou osobu, která vyplnila **ANO** v kolonce **Zdrav. stav** z důvodu těžkého zdravotního postižení průkaz mimořádných výhod ZTP/P
- pro každou osobu, které je dlouhodobě nemocná, **Potvrzení o zdravotním stavu vydávaném ošetřujícím lékařem** dokládající dlouhodobou nemoc, pokud není dlouhodobá nemoc doložena doklady o uznání osoby za dočasně práce neschopnou
- pro každou osobu, která v kolonce **St. invalidity** vyplnila stupeň invalidity, doklad o přiznání stupně invalidity.
- pro každou osobu, která v kolonce **Inv. důchod** vyplnila **Ano**, doklad o přiznání invalidního důchodu.
- pro každou ze společně posuzovaných osob, která vyplnila **ANO** v kolonce **Dieta**, **Potvrzení o nutnosti dietního stravování**
- pro každou osobu, která v kolonce **Majetek** uvedla **ANO**, **Prohlášení o celkových sociálních a majetkových poměrech**
- pro každou osobu, která vyplnila **ANO** v kolonce **Vyživovací povinnost**, **Prohlášení o stanovené vyživovací povinnosti a jejím plnění** platné k poslednímu dni měsíce, předcházejícímu měsíci podání žádosti
- pro každou osobu, která je uznána za dočasně práce neschopnou, doklad o uznání osoby dočasně práce neschopnou
- pro každou osobu, která pobírá dávky nemocenského pojištění z důvodu těhotenství nebo mateřské, doklad o pobírání těchto dávek
- pro každé nezaopatřené dítě, kterému je výživné stanoveno soudem, rozhodnutí soudu o stanovení výživného

Údaje, pro které na formuláři nedostačuje vyhrazené místo, uveďte na volném listě a přiložte k tiskopisu.

Formuláře žádostí, potvrzení a ostatních dokladů pomoci v hmotné nouzi naleznete na internetové adrese <http://portal.mpsv.cz/forms> nebo si je vyzvednete na pracovišti příslušného úřadu, který o dávce rozhoduje. Na toto pracoviště se také obraťte, pokud budete mít při vyplňování pochybnosti.

Tiskopis prosím vyplňte čitelně

podací razítko

Žádost o doplatek na bydlení

A. Žadatel:

Příjmení:	Jméno ¹⁾ :	Titul:
Rodné příjmení ²⁾ :	Rodné číslo v ČR ³⁾ :	Státní příslušnost:
Nezaopatřenost ⁴⁾ :	Zdrav. stav ⁵⁾ :	Příjem ⁶⁾ :
Trvalý pobyt: Obec:	Část obce:	
Ulice:	Č. p. ⁷⁾ :	Č. orient.: ..... PSČ: .....
Telefon:	E-mail:	

B. Zástupce žadatele:

Vyplňte pouze v případě, že žádost podává zástupce žadatele (zákonný zástupce, jiná fyzická osoba, které byla nezletilá osoba rozhodnutím příslušného orgánu svěřena do péče, zmocněnec, opatrovník).

Příjmení:	Jméno ¹⁾ :	Titul:
Rodné příjmení ²⁾ :	Rodné číslo v ČR ³⁾ :	Státní příslušnost:
Trvalý pobyt: Obec:	Část obce:	
Ulice:	Č. p. ⁷⁾ :	Č. orient.: ..... PSČ: .....
Telefon:	E-mail:	

C. Zařízení zastupující žadatele:

Vyplňte v případě, že žádost podává zařízení zastupující žadatele (ústav pro péči o děti a mládež, v němž je žadatel v plném přímém zaopatření).

Název zařízení:	IČ:	
Adresa zařízení: Obec:	Část obce:	
Ulice:	Č. p. ⁷⁾ :	Č. orient.: ..... PSČ: .....
Telefon:	E-mail:	

1) Uveďte všechna jména osoby.

2) Kolonku **Rodné příjmení** vyplňte pouze v případě, že se liší od příjmení.

3) Cizinci, pokud nemají v ČR přiděleno rodné číslo, uvedou v kolonce **Rodné číslo v ČR** datum narození ve tvaru den, měsíc, rok a pohlaví ve tvaru: M nebo Ž (muž nebo žena).

4) Do kolonky **Nezaopatřenost** запиšte **ANO**, pokud osoba splňuje podmínky nezaopatřenosti dítěte. Pokud osoba není nezaopatřeným dítětem, kolonku proškrtněte.

5) Do kolonky **Zdrav. stav** запиšte **ANO**, pokud je osoba těžce zdravotně postižená nebo dlouhodobě nemocná. V ostatních případech kolonku proškrtněte.

6) Do kolonky **Příjem** запиšte **NE**, pokud osoba za předchozí tři měsíce a v měsíci podání žádosti neměla rozhodný příjem (k příjmu z dávek státní sociální pomoci a podpory v nezaměstnanosti nebo při rekvalifikaci nepřihlížejte). V ostatních případech kolonku proškrtněte.

7) Pokud je místo čísla popisného přiděleno číslo evidenční, uveďte před číslem písmeno E.

D. Ostatní společně posuzované osoby⁸⁾:

Uvedte všechny osoby, které jsou v bytě na adrese trvalého pobytu žadatele společně s ním hlášeny k trvalému pobytu. Žadatele již neuvádějte. Podpisem stvrzuje každá z uvedených osob správnost a úplnost uvedených údajů a dává výslovný souhlas k tomu, aby státní orgány a další právnické osoby a fyzické osoby sdělily příslušnému úřadu, který o dávce rozhoduje nebo ji vyplácí, výši příjmu těchto osob, údaje o přihlášení se k trvalému pobytu, v případě nezaopatřeného dítěte skutečnosti prokazující nezaopatřenost a další údaje, a to v rozsahu potřebném pro rozhodování o nároku na dávku, její výši a výplatu a pro posuzování podle § 16 zákona č. 111/2006 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

1.	Příjmení:		Jméno ¹⁾ :		Titul:	
	Rodné příjmení ²⁾ :		Rodné číslo v ČR ³⁾ :		Státní příslušnost:	
	Nezaopatřenost ⁴⁾ :	Zdrav. stav ⁵⁾ :	Příjem ⁶⁾ :	Podpis:		
2.	Příjmení:		Jméno ¹⁾ :		Titul:	
	Rodné příjmení ²⁾ :		Rodné číslo v ČR ³⁾ :		Státní příslušnost:	
	Nezaopatřenost ⁴⁾ :	Zdrav. stav ⁵⁾ :	Příjem ⁶⁾ :	Podpis:		
3.	Příjmení:		Jméno ¹⁾ :		Titul:	
	Rodné příjmení ²⁾ :		Rodné číslo v ČR ³⁾ :		Státní příslušnost:	
	Nezaopatřenost ⁴⁾ :	Zdrav. stav ⁵⁾ :	Příjem ⁶⁾ :	Podpis:		
4.	Příjmení:		Jméno ¹⁾ :		Titul:	
	Rodné příjmení ²⁾ :		Rodné číslo v ČR ³⁾ :		Státní příslušnost:	
	Nezaopatřenost ⁴⁾ :	Zdrav. stav ⁵⁾ :	Příjem ⁶⁾ :	Podpis:		
5.	Příjmení:		Jméno ¹⁾ :		Titul:	
	Rodné příjmení ²⁾ :		Rodné číslo v ČR ³⁾ :		Státní příslušnost:	
	Nezaopatřenost ⁴⁾ :	Zdrav. stav ⁵⁾ :	Příjem ⁶⁾ :	Podpis:		
6.	Příjmení:		Jméno ¹⁾ :		Titul:	
	Rodné příjmení ²⁾ :		Rodné číslo v ČR ³⁾ :		Státní příslušnost:	
	Nezaopatřenost ⁴⁾ :	Zdrav. stav ⁵⁾ :	Příjem ⁶⁾ :	Podpis:		
7.	Příjmení:		Jméno ¹⁾ :		Titul:	
	Rodné příjmení ²⁾ :		Rodné číslo v ČR ³⁾ :		Státní příslušnost:	
	Nezaopatřenost ⁴⁾ :	Zdrav. stav ⁵⁾ :	Příjem ⁶⁾ :	Podpis:		
8.	Příjmení:		Jméno ¹⁾ :		Titul:	
	Rodné příjmení ²⁾ :		Rodné číslo v ČR ³⁾ :		Státní příslušnost:	
	Nezaopatřenost ⁴⁾ :	Zdrav. stav ⁵⁾ :	Příjem ⁶⁾ :	Podpis:		
9.	Příjmení:		Jméno ¹⁾ :		Titul:	
	Rodné příjmení ²⁾ :		Rodné číslo v ČR ³⁾ :		Státní příslušnost:	
	Nezaopatřenost ⁴⁾ :	Zdrav. stav ⁵⁾ :	Příjem ⁶⁾ :	Podpis:		
10.	Příjmení:		Jméno ¹⁾ :		Titul:	
	Rodné příjmení ²⁾ :		Rodné číslo v ČR ³⁾ :		Státní příslušnost:	
	Nezaopatřenost ⁴⁾ :	Zdrav. stav ⁵⁾ :	Příjem ⁶⁾ :	Podpis:		

⁸⁾ § 2 a § 8 zákona č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů. Osoby, které jsou umístěny k celoročnímu pobytu v ústavu sociální péče nebo které jsou umístěny ve zdravotnickém zařízení ústavní péče nebo nastoupily výkon trestu odnětí svobody nebo byly vzaty do vazby a tato skutečnost trvá po celý kalendářní měsíc, neuvádějte.

E. Způsob výplaty dávky⁹⁾:

Zaškrtněte jednu z následujících čtyř variant a do příslušné tabulky uveďte doplňující informace.

 na účet u peněžního ústavu v ČR vedeném v CZK:

Číslo účtu:	Kód banky:	Specifický symbol ¹⁰⁾ :
-------------	------------	------------------------------------

 na účet zahraničního peněžního ústavu v EU:

Příjemce	IBAN:	Měna:
	Název:	
	Adresa: Město:	Stát: .....
(uvedte alespoň město a stát)		
Banka příjemce	BIC/SWIFT:	
	Název:	
	Adresa: Město:	
(uvedte alespoň město)		

 poštovní poukázkou: žadateli zástupci žadateli na jinou adresu: zástupci na jinou adresu:

Obec:	Část obce: .....
Ulice:	Č. p. ⁷⁾ : ..... Č. orient.: ..... PSČ: .....

 dávku si budu vyzvedávat v hotovosti**F. Prohlášení žadatele:**

Prohlašuji, že jsou v této žádosti uvedeny všechny společně posuzované osoby.

Veškeré údaje v této žádosti jsou pravdivé a jsem si vědom(a) případných následků, které by pro mne z nepravdivých údajů vyplývaly.

Podpisem rovněž dávám svůj výslovný souhlas k tomu, aby státní orgány a další právnické osoby a fyzické osoby sdělily příslušnému úřadu, který o dávce rozhoduje nebo ji vyplácí, výši příjmu, údaje o přihlášení se k trvalému pobytu, v případě nezaopatřeného dítěte skutečnosti prokazující nezaopatřenost a další údaje o žadateli, a to v rozsahu potřebném pro rozhodování o nároku na dávku, její výši a výplatu a pro posuzování podle § 16 zákona č. 111/2006 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

Jsem si vědom(a) povinnosti písemně ohlásit příslušnému úřadu, který o dávce rozhoduje, do 8 dnů změny ve skutečnostech, které jsou rozhodné pro trvání nároku na dávku, její výši a výplatu.

Formulář jsem převzal(a) z oficiálních webových stránek Ministerstva práce a sociálních věcí, nezměnil(a) jsem na něm žádné pevné texty, pouze jsem pravdivě vyplnil(a) kolonky určené k vyplňování.

V	dne	. . 20
---	-----	--------

podpis žadatele
----

9) Způsob výplaty určuje úřad, který o dávce rozhoduje nebo ji vyplácí. Žadatelem uvedený způsob výplaty je podkladem pro jeho stanovení.

10) Kolonku **Specifický symbol** vyplňte pouze v případě Československé obchodní banky pro účty s číslem 6699.

K žádosti prosím doložte:

- pro všechny uvedené osoby průkaz totožnosti, u dětí do 15 let rodný list
- **Informace o užívaném bytu**

Dále doložte níže uvedené doklady a potvrzení, a to pro žadatele a ostatní společně posuzované osoby.

- prohlášení o celkových sociálních a majetkových poměrech
- pro nezaopatřené děti po skončení povinné školní docházky a vždy od školního roku začínajícího v kalendářním roce, v němž dítě dovršilo 15 let:
  - **Potvrzení o studiu** nebo
  - **Potvrzení o zdravotním stavu vydávaném úřadem práce** nebo dokládající neschopnost vykonávat soustavnu výdělečnou činnost z důvodů dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu nebo
  - **Potvrzení o zdravotním stavu vydávaném ošetřujícím lékařem** dokládající neschopnost soustavně se připravovat na budoucí povolání nebo vykonávat výdělečnou činnost pro nemoc nebo úraz
- pro každou osobu **Doklad o výši měsíčních příjmů** za tři kalendářní měsíce předcházející kalendářnímu měsíci, ve kterém podáváte žádost o přiznání dávky. Pokud osoba v kolonce **Příjem** vyplnila **NE**, **Doklad o výši měsíčních příjmů** nedokládejte
- pro každou osobu, která vyplnila **ANO** v kolonce **Zdrav. stav** z důvodu těžkého zdravotního postižení, průkaz mimořádných výhod ZTP/P
- pro každou osobu, které je dlouhodobě nemocná, **Potvrzení o zdravotním stavu vydávaném ošetřujícím lékařem** dokládající dlouhodobou nemoc, pokud není dlouhodobá nemoc doložena doklady o uznání osoby za dočasně práce neschopnou

Údaje, pro které na formuláři nedostačuje vyhrazené místo, uveďte na volném listě a přiložte k tiskopisu.

Formuláře žádostí, potvrzení a ostatních dokladů pomoci v hmotné nouzi naleznete na internetové adrese <http://portal.mpsv.cz/forms> nebo si je vyzvednete na pracovišti příslušného úřadu, který o dávce rozhoduje. Na toto pracoviště se také obraťte, pokud budete mít při vyplňování pochybnosti.

DOTAZNÍK

Dobrý den.

Touto cestou Vás žádám o vyplnění dotazníku. Především bych chtěla zdůraznit, že veškeré informace jsou zcela anonymní a nebudou zneužity. Prosím, abyste vše vyplnili pravdivě, dle svého mínění. Získané informace budou použity ke zmapování příčin dlouhodobého pobírání sociálních dávek a rozhodně nebudou použity ve Vaš neprospěch.

Označte vždy jednu z možných variant (pokud není uvedeno jinak)

1. Vaše pohlaví

- a) muž
- b) žena

2. Věk

- a) 18-25 let
- b) 25-35 let
- c) 35-45 let
- d) 45-55 let
- e) 55-65 let
- f) nad 65 let

3. Dosažené vzdělání

- a) neukončené základní vzdělání
- b) základní vzdělání
- c) vyučen
- d) středoškolské
- e) vysokoškolské

4. Bydlíte v

- a) podnájem/nájemní byt
- b) vlastní dům/byt
- c) s rodiči
- d) u příbuzných či známých
- e) ubytovna, zařízení pro matky s dětmi, azylové zařízení
- f) bez přístřeší

5. Lokalita Vašeho bydliště

- a) vesnice
- b) město do 5.000 obyvatel
- c) město nad 5.000 obyvatel
- d) město nad 20.000 obyvatel

6. Jak dlouho již pobíráte dávku pomoci v hmotné nouzi?

- a) 0 – 3 měsíce
- b) 3-6 měsíců
- c) 6 – 12 měsíců
- d) déle jak 12 měsíců
- e) déle jak 18 měsíců

7. Jakou dávku pomoci v hmotné nouzi pobíráte?

- a) příspěvek na živobytí
- b) doplatek na bydlení
- c) mimořádná okamžitá pomoc

8. Jste příjemcem i dávek státní sociální podpory (rodičovský příspěvek, přídavky na děti, sociální příplatek, příspěvek na bydlení,...)?

- a) ano
- b) ne

9. Pobíral/a jste již i dávky sociální péče vyplácené do životního minima?

- a) ano
- b) ne

10. Sociální dávku pobíráte jako

- a) úplná rodina s dětmi
- b) samoživitel/ka (otec/matka s dětmi)
- c) manželé či partneři bez dětí
- d) více společně posuzovaných osob
- e) jednotlivec

11. V současné době jste:

- a) nezaměstnaný
- b) ve starobním či invalidním důchodu
- c) zaměstnán na dohodu o provedení práce
- d) zaměstnán na základě pracovní smlouvy
- e) osoba samostatně výdělečně činná (podnikatel)
- f) na rodičovské dovolené
- g) pečujete o osobu, která je odkázána na péči jiné osoby (ve stupni II, III, IV, ...)

12. Kdy naposledy jste byl/a zaměstnán/a?

- a) nikdy
- b) před více jak ..... lety
- c) před .....měsíci

13. Co jste ochoten/a učinit pro větší uplatnění se na trhu práce? (vyberte i více možností)

- a) přestěhovat se do místa, kde je více pracovních příležitostí
  - b) účast na rekvalifikačních kurzech
  - c) vzdělávám se (dalším studiem, zvyšování kvalifikace)
  - d) jiná možnost, prosím uveďte
- .....

14. Dostal jste v posledním půl roce nabídku na nějaké zaměstnání?

- a) ano
- b) ano, musel /a jsem odmítnout
z důvodu.....
- c) ne

15. Jako příčinu své současné situace vidíte (označit můžete i více možností)

- a) vaše vzdělání
  - b) vaše rodinné poměry (rozchod s partnerem, samoživitel/ka s dětmi,...)
  - c) nenašel jste vhodné pracovní uplatnění
  - d) bydliště (možnosti do zaměstnání jsou ztíženy)
  - e) etnická příslušnost
  - f) jazyková bariéra
  - g) zdravotní stav, věk
  - h) současná situace Vám nevádí
  - ch) péče o malé dítě/děti
  - i) dlouhá doba mimo zaměstnání, ztráta pracovních návyků
  - j) jiný důvod, uveďte
- .....
- .....

16. Jakým způsobem hledáte zaměstnání, práci?

- a) spoléhám výhradně na úřad práce
  - b) hledám v inzerci
  - c) chodím po firmách a sám se dotazuji
  - d) zúčastňuji se výběrových řízení
  - e) poptávám se mezi známými
  - d) jiný, uveďte
- .....

17. Jste ochoten pracovat tzv. „na černo“?

- a) ano (pokud to pomůže mému finančnímu rozpočtu, proč ne)
- b) zvažuji to
- c) rozhodně ne

18. Necítíte se v důsledku dlouhodobé nezaměstnanosti tzv. na okraji společnosti? Pokud ano, máte nějaké špatné reakce z Vašeho okolí? (z důvodu dlouhodobého pobírání sociálních dávek)

- a) ne
- b) ano, prosím uveďte zkušenosti

.....
.....
.....

19. Máte někoho ve Vaší rodině, kdo také pobírá sociální dávky (na myslí tím mám dávky pomoci hmotné nouze)?

- a)ano
- b)ne

20. Vykonáváte veřejnou službu?

- a) ano
- b) ne, ještě nemusím
- c) ne, ač bych rád vykonával (obec jej nezřizuje, nejsou volná místa,...)
- d) ne

21. Považujete institut veřejné služby za potřebný?

- a) ano
- b) ne

22. S příjmem ze sociálních dávek

- a) vystačím
- b) vystačím s problémy
- c) je naprosto nedostačující

23. Závislost na výplatě sociálních dávek

- a) mi nevadí
- b) beru ji jako nutnost
- c) pobíráním peněz „ze sociálky“ se rozhodně nechlubím

Ještě jednou Vám děkuji za Váš čas, který jste věnovali vyplnění dotazníku a ujišťuji Vás, že informace nebudou zneužity.

Děkuji

Kateřina Kapičková